

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma / Kasvatus- ja perhetyö

Susanna Kylliäinen

TYÖTTÖMIEN NUORTEN SOSIAALISET VERKOSTOT JA
SOSIAALISEN TUEN RESURSSIT

Opinnäytetyö

2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Susanna Kylliäinen	Työttömien nuorten sosiaaliset verkostot ja sosiaalisen tuen resurssit
Opinnäytetyö	sivua 56 + 2 liitesivua
Ohjaava opettaja	Ari Vesanen
Toimeksiantaja	Kotkan - Haminan työvoiman palvelukeskus Väylä
Syyskuu 2011	
Avainsanat	sosiaalinen verkosto, luottamus, sosiaalinen pääoma, sosiaalinen media

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin työttömien nuorten sosiaalisia verkostoja ja niiden tarjoamia sosiaalisen tuen resursseja. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia ovat verkostojen tarjoamat tuen resurssit ja kokevatko työttömät nuoret niiden auttavan heitä yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Tutkimuksessa käsiteltävänä aiheena oli myös luottamus ja miten se esiintyy sosiaalisissa verkostoissa sekä sosiaalisessa mediassa.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Haastateltavat ovat Kotkan – Haminan työvoiman palvelukeskus Väylän 14 asiakasta, jotka olivat iältään 20 - 23-vuotiaita. Seitsemän haastateltiin Facebookin välityksellä ja seitsemän Kotkassa Väylän toimipisteessä. Osallistujista kuusi oli miehiä ja loput naisia.

Tärkein sosiaalisen tuen resurssi haastateltavilla oli keskustelu- ja kuuntelutuki, jota he saavat läheisimmiltä ystäviltään. Kaikilta haastateltavilta löytyi vertaistukea ja monilla oli muutamasta läheisemmästä ystävästä muodostunut ystäväporukka. Perheenjäsenet olivat enemmän konkreettisen tuen lähde. Haastateltavilla oli laajat mahdollisuudet tuen saamiseen. Haastateltavat kokivat luottamusta niiden henkilöiden kesken, ystävät ja lähimmät perheen jäsenet, joiden kanssa yhteinen ajanvietto koettiin merkitykselliseksi. Sosiaalisessa mediassa luottamuksellisuus oli varovaisempaa.

Sekä Facebookissa että Väylässä tehdyissä haastatteluissa kävi ilmi, että osalla haastateltavalla on pelkästään vahvoja siteitä sisältäviä sosiaalisia verkostoja. Molemmissa haastatteluryhmissä erottuivat myös verkostot, joissa suhteiden laatu on heikko tai verkoston koko pieni. Tutkimuksen työttömillä nuorilla on sekä heikkoja että vahvoja sidoksia ympärillä oleviin henkilöihin. Jokaisella oli verkostossaan tukea antavia suhteita ja osallisuuteen edistäviä henkilöitä, kuten mukaan lähteviä ystäviä kulttuurin ja liikunnan pariin.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

Susanna Kylliäinen Social networks and social supporting resources of unemployed young people

Bachelor's Thesis 56 pages + 2 pages of appendices

Supervisor Ari Vesanen

Commissioned by Employment and Economic Development Office of Väylä, Kotka - Hamina

August 2011

Keywords social network, trust, social capital, social media

The objective of the thesis was to research social networks and the social supporting resources they offer unemployed young people. The purpose of the research was to clarify what the social supporting resources are like, and whether they provide help for an unemployed young person to settle into society. The research also studied the subject of trust and how it occurs in social networks and in social media.

The method of research was theme interviews. The interviewees for the research are 14 customers of the Employment and Economic Development Office of Väylä, Kotka - Hamina, aged between 20 and 23. Seven of the interviews took place via Facebook, and seven at the Väylä office of Employment and Economic Development Office of Kotka. Six of the interviewees were men, and the rest were women.

The most important social support resource for the interviewees was the talk and listening support, which they get from their closest friends. All interviewees received peer support, and many had a friend-circle formed of a few closest friends. Family members were more a source for concrete support. The interviewees have broad options and various channels through which to receive support. The interviewees experienced trust among persons with whom time spent together was considered to be meaningful. This included friends and closest family members. Within social media trust was more cautious.

Among interviews executed in both Facebook and at Väylä, there were interviewees that had only strong relationship networks. It was also common that in both groups there were networks in which small size or poor quality separated them from other networks. Unemployed youths taking part in the research have both weak and strong relationships around them. Everyone has supporting sources and persons supporting participation in their networks. These persons include friends to participate with in culture and sports.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	SOSIAALINEN PÄÄOMA	8
	2.1 Sosiaalisen pääoman ulottuvuudet	8
	2.2 Osallisuus	10
	2.3 Luottamus	11
	2.3.1 Luottamus Internetissä	11
3	SOSIAALISET VERKOSTOT	12
	3.1 Verkostojen merkitys	12
	3.2 Nuori ja sosiaaliset verkostot	14
4	YHTEISÖLLISYYS	15
	4.1 Nuori ja yhteisöt	15
5	SOSIAALISET RESURSSIT	16
	5.1 Sosiaalinen tuki	16
	5.2 Vertaistuki	17
6	NUORISOTYÖTTÖMYYS	18
	6.1 Syrjäytymisen vaara	18
	6.2 Työttömyyteen johtavia tekijöitä	19
	6.2.1 Ympäristön ominaisuudet	19
	6.2.2 Koulutus	19
	6.2.3 Yksilölliset tekijät	20
7	SOSIAALINEN MEDIA JA FACEBOOK	21
	7.1 Nuoret yhteisöllisessä mediassa	21
	7.2 Facebook	22
8	TYÖVOIMAN PALVELUKESKUS	23

8.1	Tehtävät	23
8.2	Väylä	24
8.2.1	Väylä Nuoret – Facebook-yhteisö	25
9	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	25
9.1	Tutkimusongelmat ja menetelmä	25
9.2	Tutkimusaineiston hankinta	26
9.3	Tutkimuksen luotettavuus	27
10	HAASTATTELU	28
10.1	Verkostokartan piirtäminen	28
10.2	Haastattelun teemat	29
11	TULOKSET	30
11.1	Sosiaalisten verkostojen rakenne	30
11.1.1	Facebook-haastattelut	30
11.1.2	Haastattelut kasvotusten	32
11.2	Osallisuus	34
11.2.1	Harrastustoiminta ja liikunta	34
11.2.2	Kulttuuri	35
11.3	Yhteisöllisyys	36
11.3.1	Ympäriällä olevien ihmisten merkitys	36
11.3.2	Ajanvietto	36
11.3.3	Luottamus	38
11.4	Tuki ja resurssit arjessa	40
11.4.1	Sosiaalinen tuki	40
11.4.2	Välineellinen tuki	41
11.4.3	Tuen saatavuus	41
11.4.4	Väylän merkitys haastateltaville	42
11.5	Sosiaalinen media	43
11.5.1	Toiset yhteisöt ja ajankäyttö Internetissä	43
11.5.2	Facebook ja sosiaaliset suhteet	44
11.5.3	Luottamus sosiaalisessa mediassa	45

11.5.4 Tuki Facebookissa ja Väylä-yhteisössä	46
12 TULOSTEN ANALYYSI	47
12.1 Verkostojen kuvaaminen	47
12.2 Verkostojen vertaaminen	47
12.3 Luottamuksen ilmeneminen	48
12.4 Sosiaalisen tuen kokeminen	48
13 POHDINTA	50
LÄHTEET	54
LIITTEET	
Liite 1. Haastattelun kysymyskaavake	
Liite 2. Verkostokartta	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö on osa ”Voi Hyvin Nuori” -hanketta. Hankkeen tavoitteena on nuorten aikuisten hyvinvoinnin lisääminen ja pahoinvoinnin vähentäminen tutkimuksen keinoin sekä kehittää sosiaali- ja terveystalvotjärjestelmää lisäämään tätä hyvinvointia. ”Voi Hyvin Nuori” -hanke etsii täydennystä käsityksiimme nuorten aikuisten identiteeteistä ja elämäntyyleistä, jotta voidaan kasvattaa heitä koskevaa ymmärrystä. Tällöin sosiaali- ja terveystalvotjärjestelmä voisi paneutua asiakkaisiinsa. Hankkeessa tutkitaan nuorten arvoja, elämäntyylejät, hyvinvoinnin ja integraation sekä pahoinvoinnin ja syrjäytymisen rakenteita. (Voi hyvin nuori.)

Kuntien ja kolmannen sektorin kanssa arvioidaan ja kehitetään menetelmiä hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja pahoinvoinnin vähentämiseksi. Lisäksi kansallisen tarkastelun vuoksi hankkeessa verrataan Kaakkois-Suomen ja Luoteis-Venäjän nuorten aikuisten hyvinvointia. ”Voi Hyvin Nuori” -hankkeen kesto on 1.4.2010 - 31.3.2012. Hankkeessa ovat mukana seuraavat toimijaorganisaatiot: Kymenlaakson AMK, Kotkan kaupunki, Kouvolan kaupunki, Haminan kaupunki, Puolustusvoimat / Itä-Suomen Sotilasläänii, Sivarikeskus ja Lapinjärven koulutuskeskus, Kaakkois-Suomen sosiaali-psykiatrinen yhdistys ry, Sotek-säätiö, Ekami: Kulttuuri- ja mediatyöpaja, Helsingin yliopisto / Palmenia, sekä Pietarin valtionyliopisto, Sosiologian laitos. (Voi hyvin nuori.) Työelämäntahona opinnäytetyössä toimii Kotkan–Haminan seudun työvoiman palvelukeskus Väylä, jonka asiakkaita haastateltavat ovat.

Verkostot ovat sosiaalisen pääoman keskeisin tuotos, jotka yhdistävät nuoren osallisuuden ja mahdollistavat pääsyn sosiaalisen tuen resursseihin. Sosiaalinen verkosto koostuu henkilöistä, jotka nuori kokee itselleen tärkeiksi, eikä verkostoa määritä sosiaalisten suhteiden tiheys. Kiinnittyminen sosiaalisiin verkostoihin on yhteiskunnallistumisen mahdollisuus nuorille, jotka ovat jääneet tai jättäytyneet marginaaliin. Sosiaalisen verkoston vuorovaikutussuhteet antavat henkistä ja materialista tukea, palvelua, tietoja sekä uusia ihmissuhteita. (Suutari 2002.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan lisäksi luottamuksen ilmenemistä sosiaalisessa mediassa, Facebookissa sekä verkon ulkopuolella työttömien nuorten sosiaalisissa suhteissa. Varhaislapsuus on tärkeä ajankohta luottamuksen kehittymiselle ja lapsena omaksuttu luottamus kestää aikuisenakin. Yhteisöissä tunnetaan eniten luottamusta yhteisön keskiössä ja niiden ihmisten kanssa, jotka ovat merkityksellisiä. Jos yhteisöl-

lisyttä esiintyy paljon, ihminen luottaa tarvittaessa ensin epävirallisiin ja vapaaehtoi-
siin verkostoihin. Verkostojen puuttuessa käännytään helpommin viranomaisten puo-
leen. Luottamus Internetissä voi syntyä nopeasti mutta myös särkyä helposti. Joskus
virtuaaliyhteisössä on luotava nopea luottamus, jos sen jäsenillä ei ole yhteistä histori-
aa. Vapaa-ajan virtuaaliyhteisöissä luottamusta voi rakentaa kuitenkin pitkän aikavälin
kuluessa, useiden tapaamisten aikana. (Heinonen 2008, 104; Hyyppä 2002, 55.)

Facebook on nykypäivän suurin sosiaalinen media, jolla voi olla suuri merkitys nuor-
ten sosiaalisten verkostojen muodostajana ja ylläpitäjänä. Facebookin vaikutus yhtei-
söllisyyteen sosiaalisessa mediassa on tulevaisuudessakin tärkeä ja kiinnostava tutki-
muksen kohde. Sosiaalisessa mediassa vietetään paljon aikaa ja sen sisältämät sosiaa-
liset suhteet voivat vahvistaa tai heikentää nuoren yhteisöllisyyden kokemista. Face-
bookissa on kyse verkostoitumisesta, ja sen avulla yhteydenpito vuosien takaisiin ys-
täviin tai kaukana asuviin sukulaisiin on mahdollista. Sosiaalinen media ei vähennä
sosiaalista pääomaa vaan pikemminkin kasvattaa vuorovaikutteisuutta. (Seppälä
2010.) Se tukee kuitenkin heikkojen sidosten muodostumista koska vahvat edellyttä-
vät henkilökohtaista läsnäoloa.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, miten työttömien nuorten sosiaaliset verkostot ja nii-
den sisältämät suhteet tarjoavat sosiaalisen tuen resursseja, jotka edistävät kiinnitty-
mistä yhteiskuntaan. Työttömällä nuorella voi olla osallisuutta heikentäviä tekijöitä
kuten esim. rahan vähäisyys. Työttömyys ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita että
nuori olisi syrjäytynyt vaan sosiaaliset verkostot mahdollistavat osallisuuden ja yhtei-
söllisyyden kokemisen myös työmarginaalin ulkopuolella. (Suutari 2002.)

2 SOSIAALINEN PÄÄOMA

2.1 Sosiaalisen pääoman ulottuvuudet

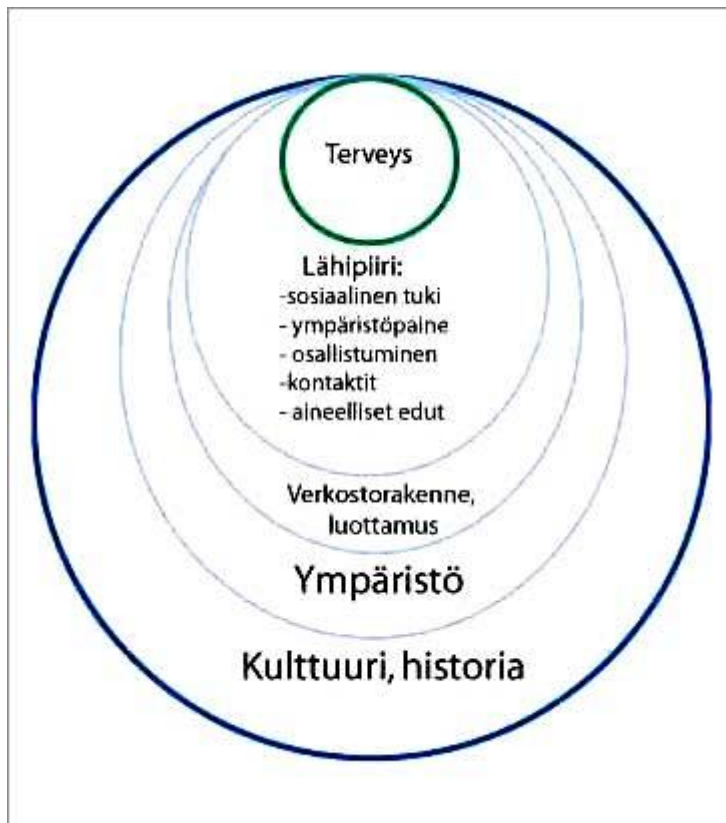
Liikunta ja terveellinen ravinto ovat tärkeimpiä terveyttä edistäviä tekijöitä, mutta
näiden lisäksi sosiaalisella pääomalla on iso merkitys terveyden tukena. Sosiaalinen
pääoma merkitsee yhteishenkeä, joka innostaa ja elähdyttää ryhmää yhteiseen toimin-
taan. Sosiaalinen pääoma tarkoittaa yhteiskunnan sosiaaliin rakenteisiin juurtuneita
normeja ja keskinäisiä luottamuksellisia suhteita, jotka antavat ihmiselle mahdollisuu-

den koordinoita toimintaansa haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Putnam tarkoittaa sosiaalisella pääomalla kansalaisten keskinäistä luottamusta, normeja ja verkostoja, jotka parantavat yhteiskunnan toimintaa. (Hyypä 2008; Hyypä 2002, 50.)

Pääomaan ei vaikuta varallisuus tai muodollinen asema yhteiskunnassa. Tärkeimpiä pääomatekijöitä ovat ihmisen ympärille muodostuneet sosiaaliset verkostot. Sosiaalisessa pääomassa ei ole kyse yksilöiden vaan ryhmien, yhteisöjen ja väestöjen ominaisuudesta, joka syntyy ihmisiä yhdistävistä luottamuksellisista siteistä. Sosiaalisesta pääomasta pyritään kattamaan sosiaaliset suhteet, viralliset ja vapaaehtoiset sosiaaliset verkostot, vapaaehtoisten järjestöjen jäsenyydet, luottamus, vastavuoroisuus ja kansalaisaktiivisuus. (Ruuskanen 2002, 3; Hyypä 2008.)

Yhteisöllisyyttä esiintyy liikuntajärjestöissä, kulttuurialalla ja etenkin Internetin ympärillä. Internet-käyttämisen monet muodot edustavat uusyhteisöllisyyttä. Moneen ryhmään kuulumisen ja aktiivinen yhdistys- ja harrastustoiminta kuvastavat hyvin sosiaalista pääomaa. Sosiaaliselle pääomalle ominaiset löyhät keskinäiset sidokset mahdollistavat ryhmien välisen vuorovaikutuksen ja toiminnan. (Hyypä 2008.)

Sosiaalisen pääoman keskeisemmät ulottuvuudet liittyvät ihmisten kokemaan yhteisöllisyyteen, instituutioihin, sääntöihin ja kulttuurilliseen synergiaan. Nämä ulottuvuudet täydentävät toisiaan ja yhden ulottuvuuden heikkeneminen heikentää toisia ulottuvuuksia. Yhteisöllisyys auttaa ihmisiä kohtaamaan rakentavasti erilaisuutta ja rohkaisee tuntemattomia keskinäiseen yhteistyöhön. Aidon yhteisöllisyyden käänköpuoli on se, että yhteisöt voivat vetäytyvät itseensä, pitävät muita uhkana itselleen ja kieltäytyvät tekemästä yhteistyötä muiden kanssa. (Harisalo & Miettinen 2010, 21 – 122.)

Kuva 1. Sosiaalinen pääoma vaikuttaa hyvinvointiin ja terveyteen sosiaalisten verkostojen ja keskinäisen vuorovaikutusten välityksellä (Hyypä 2008).

2.2 Osallisuus

Osallisuus kuvaa yksilön kokemuksellista käsitystä omista mahdollisuuksistaan suhteessa siihen valta-asemaa, mikä hänen on mahdollista saavuttaa jossakin itseään laajemmassa kokonaisuudessa. Osallisuus pitää sisällään henkilökohtaisen tunteen siitä, että on tullut vakavasti otettavana toimijana, sekä sen, että on saanut todellista valtaa. Osallistuminen on käsite, joka kuvaa yksilön mahdollisuutta olla jollain tavalla mukana häntä koskevassa päätöksenteossa. Nuorisotyö on erityisasemassa puhuttaessa nuorten osallisuudessa ja osallistumisessa. Nuorisotyö tukee nuorta ja mahdollistaa nuorten toimintaa sekä tukee nuorta kasvussa yhteiskunnan jäseneksi. (Merikivi, Timonen & Tuuttila 2011, 76.)

Kulttuuri ja harrastukset voivat osaltaan lisätä nuorten osallisuuden kokemista. Nuoren esim. ohjatessa kohtausta näytelmäkerhonsa näytelmään, nuori saa mahdollisuuden päätöksentekoon ja pääsee vaikuttamaan suuremmissa kokonaisuudessa. Nuorten omaehtoinen toiminta on myös otettava huomioon. Toiminta voi olla aktiivista yhdes-

sä tekemistä, pelailua, skeittailua tai mopojen korjaamista, vaikkei se määräytyisi samassa mielessä harrastamiseksi kuin järjestöissä organisoitu toiminta. (Ellonen & Korkiamäki 2010, 25.)

2.3 Luottamus

Yhteisöllisyys perustuu heikoin sitein solmitulle verkostolle ja keskeisintä siinä on ihmisten välinen luottamus. Varhaislapsuus on kriittinen ajankohta luottamuksen kehittymiselle. Varttuessaan turvallisissa ihmissuhteissa lapsi ei menetä luottamustaan ja lapsena omaksuttu luottamus kestää aikuisenakin. Vauva luottaa luonnostaan, mutta epäluottamus syntyy helposti ympäristön käyttäytymisvirheistä. Kun perhesuhteita vaalitaan, antavat ne eväät luottamuksellisille ihmissuhteille. (Ruuskanen 2002 55; Hyypä 2002, 184.)

Keskinäinen luottamus on sosiaalisen pääoman tärkein tukijalka. Luottamuksen vaikutusmekanismeja voidaan tarkastella välillisenä ja välittömänä vaikutuksena. Välittömiä ovat esim. terveyttä edistävät järjestelmät, jotka helposti rakentuvat yhteisöllisyyden ja ihmisten keskinäisen luottamuksen varaan. Välillinen vaikutus esim. terveystilastuksena kun perusluottamuksen ilmapiirissä tupakoinnin tai alkoholin käytön lopettaminen onnistuvat. (Hyypä 2002, 148.)

Kansalaisyhteisöjen jäsenet tuntevat luottamusta eniten yhteisön keskiössä, mutta mitä etäämmälle mennään, sitä vähemmän luottamusta tunnetaan. Vähitellen epäluottamus alkaa tulla vastaan ulkopiirissä. Teoriassa lähiluottamus on kaukoluottamusta tehokkaampaa sosiaalisen pääoman kannalta. Jos yhteisöllisyyttä esiintyy paljon, ihminen oletettavasti luottaa tarvittaessa ensin epävirallisiin ja vapaaehtoisin verkostoihin. Kansalaisyhteisöllisyyttä ollessa vähän ja verkostojen puuttuessa käännetään helpommin viranomaisten puoleen. (Hyypä 2002, 55.)

2.3.1 Luottamus Internetissä

”Onnistunut yhteistyö vaatii 90 % ihmistä ja 10 % teknologiaa. Se mikä saadaan toimimaan, voidaan pilata hetkessä yhdellä sanalla: epäluottamus.” Näin Jessica Lipnack ja Jeffrey Stamps ovat kiteyttäneet luottamuksen merkityksen virtuaaliyhteisöissä. Luottamuksen merkityksestä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa on tehty paljon tutkimusta. (Heinonen 2008, 103.)

Debra Meyerson ja hänen kollegansa olivat ensimmäisiä tunnettuja virtuaaliyhteisön luottamuksen tutkijoita. He esittelevät organisaatioissa esiintyvän luottamuksen ”Swift trust”- termillä, joka on suomennettuna pikaluottamus, tai nopea luottamus. Pikaluottamus ilmenee ryhmissä, joilla ei ole yhteistä historiaa, mutta joissa ryhmän jäsenten tarvitsee nopeasti muodostaa toimivat vuorovaikutussuhteet. Tällaisen ryhmän toiminnan täytyy pystyä hallitsemaan haavoittuvuutta, epävarmuutta, riskejä sekä yllätyksiä. Nämä tekijät ovat vahvasti yhteydessä ryhmän sosiaaliseen läsnäoloon sekä informaation rikkauteen. Toiset tutkijat puhuvat tilanteeseen sidotusta luottamuksesta, situated trust, joka syntyy tapahtumien ja tilanteiden aikana. (Heinonen 2008, 104.)

Susan Newell ja Jacky Swan ovat jakaneet luottamuksen kolmeen erilaiseen lajiin. Ensimmäisenä on ystävyyteen ja kumppanuuteen (companion) perustuva luottamus, joka vaatii kehittyäkseen osapuolien tuntemisen ja aikaa rakentuakseen. Toinen, pätevyyyteen perustuva luottamus voi syntyä nopeasti, mutta on helposti särkyvää. Kolmantena on sitoutumiseen perustuva laji, joka on esimerkiksi erilaisten instituutioiden (kirkko, uskonto) pohjalle rakentuvaa luottamusta. Virtuaalisten tiimien toiminnan onnistuminen on suoraan verrannollinen onnistuneeseen luottamukseen. (Heinonen 2008, 104.)

Vapaa-ajan verkkoyhteisöissä on mahdollista rakentaa luottamusta pitkiä aikajaksoja, lukuisten tapaamisten aikana. Luottamusta voi vahvistaa tapaamalla kasvokkain ja tutustumalla paremmin. Pitkäaikaisissa verkkosuhteissa luotetaan yleensä ystäviltä saatuihin tietoihin. Anonyymeinä toimivissa verkkoyhteisössä asioista saatava informaatio perustuu toisen osapuolen kertomaan. Yleensä ei ole todisteita saadun informaation todenperäisyydestä, näin ollen luottamukseen sekä rehellisyyteen liittyvät asiat nousevat korostuneeseen asemaan. Valehtelu on yksi syy yhteisöllisyyden toimimattomuuteen. (Heinonen 2008, 105 - 107.)

3 SOSIAALISET VERKOSTOT

3.1 Verkostojen merkitys

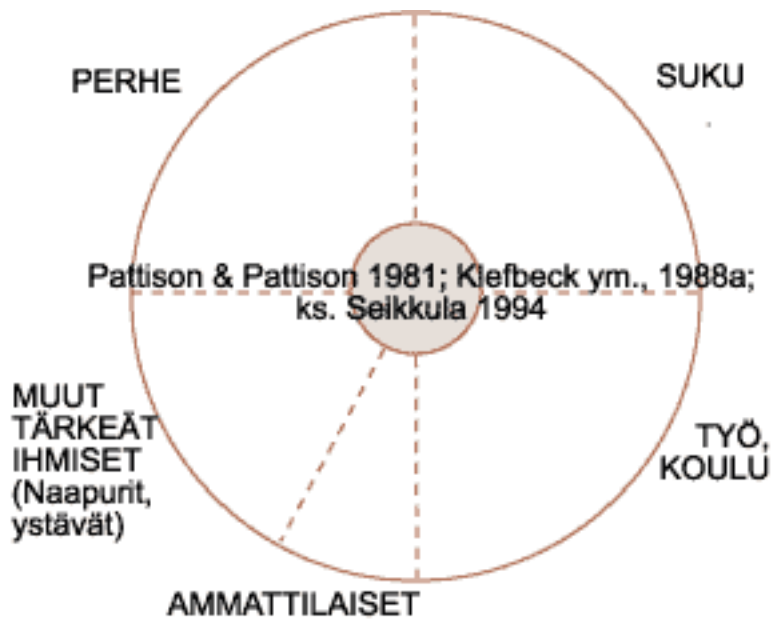
Verkostot ovat sosiaalisen pääoman keskeisin tuotos. Sosiaalisen pääoman vahvuus ja merkittävyys luovat ihmisille, ryhmille, organisaatioille ja valtiolle otollisen maaperän

verkostoitua. Verkostojen tai verkostoitumisen merkitys on yksilöiden ja ryhmien korjaamaton heikkous selviytyä yksin haasteistaan. Sosiaalisen pääoman avulla he voivat saada käyttöönsä toisten apua, tukea ja voimavaroja. (Harisalo & Miettinen 2010, 128.)

Helppoin verkosto syntyy urheilun, kuntoilun ja liikunnan ympärille. Vapaaehtoiset ja kaikille avoimet ryhmät ovat avainasemassa. Vapaaehtoisuus on tärkein verkostojen kudonnassa, ja ihmisten vuorovaikutus vaatii vapaaehtoisuutta tullakseen kansalaisyhteisöksi. (Hyypä 2002, 184 - 186.)

Suljetun verkoston idea on peräisin Colemanilta ja siinä vuorovaikutusverkosto on suljettu social closure -malliksi. Colemanin mukaan yksilöiden hyvinvointia edistävää sosiaalista pääomaa keräytyy sitä enemmän, mitä tiiviimpi suhdeverkosto on. Tiheä verkosto synnyttää enemmän luottamusta kuin harva, ja luottamusta syntyy sitä enemmän, mitä enemmän on suhteita toimijoiden välillä. Granovetterin heikkojen sidosten ideaa kutsutaan aukkomalliksi eli structural hole -malliksi. Tieto kulkee satunnaisen heikkojen yhteyksien kautta eikä ole kaikkien käytössä ja tämä edistää toimijoiden keskinäistä kilpailua. (Hyypä 2002, 50.)

Verkostoituminen vaatii ihmisiltä huomattavia henkisiä valmiuksia ja edellyttää, että ihmiset kehittävät itselleen erilaisia identiteettejä. Eri verkostoissa on kyettävä mukautumaan joustavasti niiden arvoihin, tapoihin ja pyrkimyksiin. Verkostoissa osallistujien välillä on kolmenlaisia suhteita. Ne voivat olla välineellisiä, taloudellista hyötyä tavoittelevia. Toiseksi ne voivat olla tunnepohjaisia eli henkilön psykologisia tarpeita palvelevia. Kolmanneksi ne voivat palvella osallistujien moraalisia periaatteita ja vaatimuksia. (Harisalo & Miettinen 2010, 129.)

Kuva 2. Sosiaalisen verkostokartan malli, johon kuuluvat perhe, suku, työ/koulu, ammattilaiset sekä muut tärkeät ihmiset.

3.2 Nuori ja sosiaaliset verkostot

Sosiaaliseen verkostoon, siihen sosiaalisten suhteiden maailmaan, jossa nuori elää kuuluu sekä yhteisöllisiä että yhteiskunnallisia toimijoita. Sosiaalinen verkosto koostuu niistä ihmisistä, jotka nuori määrittelee itselleen tärkeiksi riippumatta siitä, onko henkilöillä yhteyksiä toisiinsa. Kiinnittyminen sosiaalisiin verkostoihin on yhteiskunnallistumisen mahdollisuus marginaaliin jääneille ja jättäytyneille nuorille. Verkostojen kautta heillä on mahdollisuus osallisuuteen yhteiskunnan moninaisissa vuorovaikutussuhteissa ja -tilanteissa. (Suutari, 2002.)

Palkkatyön marginaaliin jääminen ei läheskään aina merkitse sitä, että nuori olisi myös sosiaalisesti syrjäytynyt. Sosiaalisten verkostojen olemassaolo marginaalissa haastaa oletuksen palkkatyön ulkopuolella olemiseen liitetystä irrallisuudesta. Sosiaaliset verkostot, jotka koostuvat suhteista perheeseen, sukulaisiin, ystäviin, kavereihin ja hyvinvointivaltion viranomaisiin, ovat nuorille tärkeä sosiaalisen ja taloudellisen tuen lähde. Nämä suhteet toimivat nuorten elämässä myös luottamuksen, solidaarisuuden ja kumppanuuden perustana. (Suutari, 2002.)

Verkostot eivät yksin kuitenkaan jaksa kannatella ja kiinnittää nuorta yhteiskuntaan. Verkostojen kyky tukea nuorta marginaalissa on riippuvainen siitä, miten yhteiskunta

tulee vastaan omilla toimillaan ja millaisia mahdollisuuksia se antaa esimerkiksi työttömien nuorten itsenäistymiselle. Nuorten rooli yhteisössään ei ole pelkästään resurssien passiivinen vastaanottaja vaan myös sosiaalisen pääoman rakentaja. (Suutari, 2002.)

4 YHTEISÖLLISYYS

4.1 Nuori ja yhteisöt

Nuori liikkuu joustavasti yhteisöstä toiseen ja voi valita kulloinkin tarpeitaan parhaiten tyydyttävän yhteisön. Erilaiset virtuaaliyhteisöt ovat nykyään myös nuorten arkipäivää. Nuorille yhteisö onkin enemmän sosiaalinen kuin maantieteellinen käsite. Nuorten koko elämämaailma on yksi yhteisö, jossa perhe, koulu, kaverit ja muut verkoston jäsenet ovat toisiinsa kietoutuneita. (Ellonen 2008, 42.)

Putmanin ajatukset kansalaisidentiteetistä ja aktiivisesta kansalaisosallistumisesta sekä yleistyneestä luottamuksesta eivät sovi nuorten ajatusmaailmaan. Nuoret muodostavat yhteisönsä ja niihin liittyvän yhteenkuuluvuudentunteen usein itse. Nuorilla luottamuksen kokeminen ei niinkään liity julkisiin instituutioihin tai yhteiskunnallisiin järjestelmiin vaan ennen kaikkea läheisiin suhteisiin. (Ellonen 2008, 37.)

Nuorten sosiaaliset verkostot perustuvat pääasiassa informaaleihin kaverisuhteisiin ja vertaissuhteiden merkitys sosiaalisen pääoman muodostajana on myös todettu muissa tutkimuksissa. Muodollisen suhteen virallisuus ja byrokraattinen luonne ei useinkaan tarjoa niitä sosiaalisen pääoman edellytyksiä, intiimejä ja luottamuksellisia elementtejä joita kaverisuhteisiin liittyy. (Ellonen 2008, 41 - 42.)

Osallistuminen kulttuuritilaisuuksiin, esim. käyminen konsertissa, teatterissa, elokuvissa sekä harrastusryhmiin edistävät terveyttä ja pidentävät elinikää sekä lisäävät yhteisöllisyyttä. Koululaitoksissa koulutetaan kulttuuriharrastuksiin ja vapaaehtoiseen osallistumiseen ja kodeissa ohjataan samalla tavoin tai vielä paremmin tällaiseen toimintaan. Perhe rakenne ja sen yhteinen toiminta vaikuttavat yhteisöllisyyden muodostumiseen. Nykyisin kuitenkin esim. yhdessä ruokaileminen on tavoittelemisen arvoisen yhteisötapahtuma. Perheen jäsenet saattavat usein mennä omia menojaan ja tois-

ten tapaaminen jää vähemmälle. Kaikilla uskonnollisilla yhteisöillä on myös omia yhteisöllistäviä toimintatapoja, joissa keskinäinen vuorovaikutus ja luottamus kehittyvät. (Hyypä 2002, 182 - 184.)

5 SOSIAALISET RESURSSIT

5.1 Sosiaalinen tuki

Ihminen tarvitsee sosiaalista tukea, johon kuuluvat lähipiirin hyväksyntää, arvostusta ja rakkautta. Sosiaalinen tuki perustuu ihmisen yleiseen turva- ja arvostustarpeeseen ja se tyydyttää sosiaalisen olennon biologisia perustarpeita. Tuki voi olla avunantoa ja huolenpitoa ja tiedon välittäminenkin sisältäessään yksilölle tarpeellista huolenpitoa luetaan sosiaaliseen tukeen. Kuten sosiaalinen pääoma myös sosiaalinen tuki voi heikentää terveyttä ja johtaa kielteisiin seuraamuksiin. (Hyypä 2002, 56.)

Nuorten kokema sosiaalinen tuki voidaan eritellä emotionaaliseen, informatiiviseen ja välineelliseen tukeen. Emotionaalisella tuella tarkoitetaan luottamusta, välittämistä ja empatiaa. Informatiivinen tuki voi olla neuvontaa ja opastusta, ja välineellisellä tuella voidaan tarkoittaa esimerkiksi aikaa ja rahaa. Sosiaalisessa tuessa voidaan erikseen huomioida myös rakentava henkilökohtainen palaute, jota nuori saa. (Korkiamäki & Ellonen 2010, 20.)

Sosiaalinen verkosto ei aina tuota sosiaalista tukea, luottamusta, terveyttä ja osallisuuden kokemuksia vaan sen mahdollisuudet tukea nuorta riippuvat pitkälti siitä, millainen verkosto on rakenteeltaan. Sosiaalisten suhteiden luonne säätelee, onko verkostossa tarjolla resursseja ja suhteiden laatu määrittää, millaisia resursseja verkosto mahdollistaa. (Korkiamäki & Ellonen 2010, 19.)

Yksilöiden väliset vahvat siteet merkitsevät läheisiä suhteita ja ne ovat tärkeitä emotionaalisen tuen ja jokapäiväisen elämässä selviytymisen lähteitä. Heikot siteet, joita ovat lähipiirin ulkopuoliset ihmissuhteet, tuovat nuorelle informaatiota, kontakteja ja välillisiä materiaalisia resursseja. Nuoruudessa korostuu eniten vahvojen siteiden merkitys, sillä ne sisältävät luottamusta ja solidaarisuutta, joiden kautta sosiaalisiin resursseihin pääsy on varmempaa. (Korkiamäki & Ellonen 2010, 19.)

5.2 Vertaistuki

Keskeisiä vertaissuhteissa rakentuvia resursseja ovat sosiaalinen tuki ja emotionaalinen osallisuus, joka sisältää kokemuksen joukkoon kuulumisesta ja sosiaalisesta yhteydestä. Nuorelle ryhmään kuulumisen, ystävyysuhteet ja hyväksytyksi tuleminen ovatkin erityisen tärkeitä hyvän elämän edellytyksiä. (Korkiamäki & Ellonen 2010, 19 - 20.)

Nuorille ikätovereiden tuki on merkittävä, ja nuorten on todettu keskustelevan henkilökohtaisista asioistaan mieluummin vertaisten kuin aikuisten kanssa. Erilaisilla vuorovaikutussuhteen muodoilla, läheinen ystävä, kaveriporukka vai laajempi ryhmä, on merkitystä sen suhteen, millaisia vaikutuksia tuella on. Tytöt kokevat saavansa poikia enemmän vertaisiltaan tukea ja arvostavat ystävyysuhteita tuen lähteenä enemmän. (Korkiamäki & Ellonen 2010, 22.)

Tietyissä nuorisoporukassa oleminen saattaa tarkoittaa luonteeltaan etäisempiä suhteita. Tällöin samassa tilassa hengailu ja yhteiset kiinnostuksen kohteet eivät välttämättä näyttäyty läheisenä ja tukea antavan vuorovaikutuksena. Kavereiden runsasta lukumäärää tärkeämpänä on pidetty että nuorella on edes yksi läheinen ystävä. (Korkiamäki & Ellonen 2010, 25, 27.)

Sosiaalinen tuki on yhteydessä ihmisen psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Verkostolta saatu tuki pitää työtöntä nuorta edes jossain määrin yhteiskuntaan kiinnittyneenä. Työllistymisen kannalta perhe ja koko suku on osoittautunut keskeiseksi tuen lähteeksi. Lisäksi motivointia ja kannustusta opiskelunpaikan tai työn löytämiseen saa ystävilta. Erityisen tärkeä sosiaalisen tuen lähde nuoren elämässä on muista työttömistä nuorista muodostuva kaveripiiri. Nämä verkostot ovat tärkeitä erityisesti niistä syntyvän solidaarisuuden tai sosiaalisen kumppanuuden vuoksi. (Suutari 2002, 107.)

6 NUORISOTYÖTTÖMYYS

6.1 Syrjäytymisen vaara

Nuoret voidaan jakaa kahteen ryhmään työmarkkinatila lähtökodasta riippuen. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat esim. opiskelusta tai varusmiespalveluksesta tulevat henkilöt. Työllisyydestä tulevat ovat toinen ryhmä ja siihen kuuluvat esimerkiksi irtisanotut ja lomautetut nuoret. Työvoiman kysynnän lasku on yleensä työttömyyden välitön syy, tällöin rekrytointia vähennetään ja työvoimaa irtisanotaan. Nuoren työuran alkuvaiheessa voi olla useitakin työttömyyden jaksoja kun työsuhteet ovat lyhyitä, erilaisia työpaikkoja kokeillaan ja mietitään omaa uraa. Tyypillistä on kuitenkin, että työttömyys jaksot ovat nuorten työttömyydessä lyhyitä. (Häkkinen 2006, 10 - 13.)

Syrjäytyminen yhteiskunnasta on seurausta yksilölle kasautuvista erityyppisistä hyvinvointipuutteista. Sosiologi Pierre Bourdieun jakaa hyvinvoinnin resurssit kulttuuriin, sosiaaliseen ja taloudelliseen pääomaan ja nämä pääoman lajit ovat toimimisen ja hyvinvoinnin perusta (Ek, Saari, Viinamäki, Sovio & Järvelin 2004, 17.)

Sosiaalisten verkostojen ulkopuolelle jääminen sekä voimattomuuden ja turvattomuuden tunteet kuuluvat usein yksilön syrjäytymiseen. Nämä tunteet estävät käytännössä henkilöä etsimästä ja saamasta tukea yhteisöstä. Yksilön oma toiminta ja sekä yhteiskunnan tarjoama perusturva ja hyvinvointipalvelut vaikuttavat, kasaantuuko pääomapuutteita hyvinvointia vaarantava määrä. Yksilöllä on aina jossain määrin valtaa ja vastuuta hallitsemiensa resurssien kehittämisessä. (Ek ym. 2004, 17.)

Syksyllä 2008 alkaneen taloustaantumun ja sen myötä yli 20 prosenttiseksi kohonneen nuorisotyöttömyyden olosuhteissa on tekijöitä, jotka kannustavat ja lannistavat nuoren kokemusta osallisuudesta. Työttömän mahdollisuudet toteuttaa toimijuuttaan ovat hyvin rajalliset ja niitä rajoittavat monet tekijät, kuten rahapula, työttömän työnhakijan matkustusrajoitukset, opiskelua koskevat rajoitukset ja ohjeistukset. Myös häpeä omasta tilanteesta on usein mainittu omaa toimijuutta rajoittavana tekijänä. Viranomaistahojen odotukset ja asettamat säännökset voidaan kokea lannistavana paineena tai eteenpäin vievänä voimavarana. Oma aktiivisuus, reippaus ja usko tulevaisuuteen ovat kannustavia tekijöitä osallisuudessa. (Lähteenmaa 2010, 52 – 53.)

6.2 Työttömyyteen johtavia tekijöitä

6.2.1 Ympäristön ominaisuudet

Nuoren aikuisen työelämästä syrjäytymiseen vaikuttaa hänen kasvuaan määrittäneet vuorovaikutussuhteet elinympäristön kanssa. Nuoren elämänsä ohjanneisiin päätöksiin muun muassa koulutuksen suhteen ovat vaikuttaneet silloinen elämäntilanne ja yhteiskunnallishistoriallinen tilanne. (Ek ym. 2004, 16.)

Lähtöperheen toimintamallit vaikuttavat nuoren osallistumiseen työelämässä ja sosiaaliin aktiivisuuteen. Ympäristön on onnistuttava välittämään oleellisia vaikutteita, vahvistamaan myönteisesti nuoren persoonallisuuden käyttäytymistyyliä sekä tarjoamaan riittäviä toimintaedellytyksiä. Ilman ympäristön tukea nuoren elämä voi muodostua ongelmalliseksi. Riitoihin rahasta lasten ja vanhempien kesken voivat yhteydessä olla nuoren toimeentulon niukkuus, velkaisuus sekä taloudelliseen lamaan liittyvät perheen taloudelliset paineet. Ristiriidat perheessä ovat usein uhka nuoren mielenterveydelle. Nuorten työttömyydellä on todettu olevan yhteys lisäksi mm. psyykkisten ja sosiaalisten ongelmien lisääntymiseen, terveystalvelujen käyttöön, somaattiseen sairastavuuteen ja yhteiskunnasta vieraantumiseen. (Halonen 2007, 10 -11.)

6.2.2 Koulutus

Opintojen jälkeisen työllistymisen on havaittu ennustavan nuorten aikuisten työuran vakautta myöhemminä vuosina. Työllistymisen laatu on työpaikan saamisen ohella toinen kriittinen tekijä, sillä valmistumisen jälkeinen työllistyminen koulutustasoa vastaamattomaan heikkolaatuiseen työsuhteeseen vaikeuttaa myöhemmin koulutusta vastaavan ammatillisen uran luomista. Onnistunut työelämään siirtyminen helpottaa myös muita nuorten elämässä aikuistumiseen liittyviä siirtymiä, joita ovat lapsuuden kodista pois muuttaminen, taloudellisen itsenäisyyden saavuttaminen ja parisuhteeseen ja perhe-elämään valmistautuminen. (Koivisto 2009.)

Loppusyksyllä 2008 alkaneen taloudellisen taantuman olosuhteissa työttömiksi päätyneet varsinkin korkeasti koulutetut nuoret ovat erilaisessa tilanteessa kuin Suomea 1990-luvun alussa koetellen lama-ajan nuoret työttömät. Korkeasti koulutetut ja etenkin akateemiset nuoret aikuiset ovat jo runsaan kymmenen vuoden ajan eläneet yhä riisaisemmilla työmarkkinoilla koko Euroopan unionin alueella. Markkinoilla on työ-

voiman ylitarjontaa, ja he ovat aloitelleet työuria pätkätoilla. Korkea koulutus ei ole varma suoja työttömyyttä vastaan, vaan pahimmillaan se voi olla jopa työpaikan saannin este. (Lähtenmaa 2010, 52.)

Koko väestön, työllisten ja työttömien koulutustaso on parantunut ja nousee edelleen. Työttömyys kohdistuu edelleen heikoimmin koulutettuihin mutta paremmin koulutetut ovat myös kasvussa. Työllisen työttömäksi jäämisen riski on vieläkin suurin heikoimmin koulutetuilla. (Myrskylä, 2010, 21, 46.)

6.2.3 Yksilölliset tekijät

Nuorten työttömien joukossa on myös niitä, jotka eivät edes halua vakituiseen palkkatyöhön. Heille ”pätkätyöttömyys” on jopa tervetullutta. He rakentavat pikemminkin vaihtoehtoista elämäntyyliä, johon kuuluu itsensä toteuttaminen, matkustelu ja tietynlainen boheemius. Ihmisen persoona vaikuttaa päätöksien tekoon ja tulevaisuuden tavoitteisiin. (Lähtenmaa 2010, 52.)

Ihmisen minäkäsitys määrää hänen odotuksiaan ja tulevaisuuden suunnitelmia. Myönteisen käsityksen itsestään omaava nuori suhtautuu yleensä optimistisesti tulevaisuuteen ja asettaa itselleen realistisia tavoitteita. Minäkäsityksen muodostumiseen vaikuttavat eri elämäntilanteissa saatu palaute ja aikaisemmat kokemukset. Identiteetissä on kyse oman paikan määrittelystä ja siinä korostuvat mm. työ, ammatti, perhe, kansallisuus ja muita sosiaalisia tekijöitä. (Laine 2005, 21 – 22.)

Ihmisellä on hyvä itsetunto, kun hän tuntee ja hyväksyy sekä vahvuutensa että heikkoutensa. Silloin kun käsitys itsestään on voittopuolisesti positiivinen, ihminen arvostaa itseään. Hyvä itsetunto ja realistinen minäkäsitys tukevat myös koulutukseen ja työelämään liittyviä haasteita ja tavoitteita. (Laine 2005, 24.)

7 SOSIAALINEN MEDIA JA FACEBOOK

7.1 Nuoret yhteisöllisessä mediassa

Yhteisöllisen median toimintamuodot herättävät monia lupauksia osallistavien menetelmien luomiseen. Sosiaalisen median toimintalogiikka rakentuu monelta – monelle - viestintään ja siinä muutaman harva toimija viestii laajalle yleisölle. Ominaista sosiaaliselle medialle on, että käyttäjät itse luovat sisältöjä ja ilman niitä alustat olisivat tyhjiä. Sosiaalista verkostoitumista ilmenee verkon eri yhteisö- ja verkostoitumispalveluissa, esim. Facebookissa tai Twitterissa. Keskeisinä toimintoina näissä palveluissa on hakea kontakteja ja näistä ystävistä sekä ryhmistä syntyy käyttäjien välinen sosiaalinen verkosto. Yhteisöllisen median palvelut tukevat nuorten välistä yhteydenpitoa palvelun luonteesta riippuen. Vaihtoehtoisia malleja sosiaalisten verkostojen muodostamisessa tarjoavat esim. Twitter tai Qaiku, joissa käyttäjät verkostoituvat sen mukaan, kuka seuraa kenenkin mikroblogiviestejä. (Merikivi ym. 2011, 82.)

Verkostoituminen yhteisöllisessä mediassa edesauttaa myös yhteisöjen spontaania toimintaa ja parvien syntymistä. Parvi-ajattelu poikkeaa paljon perinteisestä, ennalta mietitystä rakennejattelusta ja väljäkin parvi tarjoaa matalan kynnyksen osallistumiselle. Parveen liittyneiden ihmisten osallistumisen aktiivisuus ja määrä vaihtelevat toiminnan aikana. Toiminnan eteneminen näissä itseorganisoituvissa toimijaryhmissä perustuu osallistujien aktiivisuuteen. Toiminnan lyhytkestoisuudessa on etunsa ja haittansa. Lyhytkestoinen, aktiivinen osallistuminen on hyödyllistä, jos se parantaa osallisuusaktiivisuuden tasoa, mutta haasteen muodostaa tuotetun tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa ja valmistelussa. (Merikivi ym. 2011, 82.)

Internetin yhteisöjen kulttuurisessa kehityksessä on kuljettu anonyymiteettia tukevista yhteisöistä toista äärelaitaa edustaviin palveluihin esim. Facebookiin. Tällaisissa palveluissa niiden rakenne rohkaisee mahdollisimman avoimeen minäkuvan esittämiseen, ja nuorten on mahdollista räätälöidä itse, kuinka paljon antaa tietoja muiden käyttäjien näkyville. Jos käyttäjä valitsee äärimmäisen anonyymin profiilin palvelussa, hän heikentää näkymistään samalla sosiaalisessa toimintakentässä. Päätös pysyä anonyyminä on nuorten lisäksi palveluiden ylläpitäjillä, ja siksi linjanveto anonyymin ja tunnistettavan nuoren välillä ei ole mustavalkoinen. Habbossa nuoret vierailevat nimimerkillä, kun taas Facebookissa säännöt edellyttävät sitoutumaan henkilöllisyyteensä. (Merikivi ym. 2011, 47.)

Verkkoperustaisessa nuorten tieto- ja neuvontayössä tiedottaminen ei usein ole yksi-puolista tiedonvälitystä organisaatiolta sidosryhmille. Tiedottamisen tehtävä on antaa asiakkaalle hänen tarvitsemiaan tietoja ja keskustelu perustuu asiakkaan kysymyksestä sekä työntekijän vastauksesta. Nuorten tieto- ja neuvontatyötä verkkoperustaisena palveluna tulee ottaa asiakaslähtöinen lähestymistapa, jossa käytetään nuorten suosimia välineitä ja menetelmiä. Ohjauksessa ja neuvonnassa mennään tiedottamista syvemmälle. Ohjauksen tehtävä on keskustelemalla edistää nuoren kykyä parantaa elämäänsä ja neuvonnassa asiantunteviin tietoihin perustuen neuvotaan nuorelle hänelle sopivia toimintatapoja. Verkkoperustaisissa nuorten tieto- ja neuvontayössä työntekijän on varmistettava, että nuorille annettavat ohjeet ja neuvot ovat oikeita, tarkastettuja ja ajankohtaisia. Asiantuntijuudessa korostuvat tietoteknisten välineiden hallinta, sähköisten tietokantojen ja lähteiden tuntemus sekä kirjallisen viestinnän hyvä osaaaminen. (Merikivi 2011, 64.)

7.2 Facebook

Facebookin perusti Mark Zuckerberg helmikuussa 2004, ja sillä on tällä hetkellä yli 500 miljoonaa käyttäjää. Facebook on maailman suurin yhteisöllisen median palvelu, jota Suomessa käyttää jo yli 1 700 000 ihmistä. Sosiaalisesta mediasta kuulee usein puhuttavan kuin se olisi yhtä kuin Facebook. Todellisuudessa Facebookin lisäksi Internet on täynnä erilaisia sosiaaliseen mediaan kuuluvia palveluja kuten esimerkiksi mikroblogeja, kuten Twitter, yhteistyöpalveluja kuten Wikipedia sekä virtuaalimaailmoja kuten Habbo Hotel ja Second Life. (Facebook 2011; Seppälä 2010.)

Facebookissa on kyse verkostoitumisesta ja se perustuu ihmisen perustarpeeseen: haluun olla yhteyksissä toiseen ihmiseen. Facebook-palvelu on suosittu ympäri maailmaa, ja sen avulla yhteydenpito vuosien takaisin ja kauan sitten kadotettuihin ystäviin on mahdollista. Sosiaalinen media ei vähennä sosiaalista pääomaa vaan pikemminkin kasvattaa vuorovaikutteisuutta. Internet ja Facebook tukevat kuitenkin heikkojen sidosten muodostumista, koska vahvat edellyttävät henkilökohtaista läsnäoloa. (Hyypä 2002, 185; Seppälä 2010.)

Sosiaalinen media tarjoaa järjestöille lukuisia mahdollisuuksia viestiä, toimia ja jakaa tietoa sekä esimerkiksi etsiä kiinnostuneita ihmisiä mukaan toimintaan. ”Sosiaalinen media on väline ideoiden, ajatusten ja suhteiden jakamiseen verkossa”, määrittelee puhuja David Meermann Scott. Sosiaalinen media voi olla tekstiä, kuvia, videota tai

ääntä. Facebookissa kuka tahansa voi julkaista, kommentoida ja muokata sisältöä. Eri palveluiden käyttäjien kanssa käydään avointa keskustelua ja verkostoidutaan. Toiminta on ajankohtaista sekä nopeaa, ja tavalla tai toisella se rikastuttaa käyttäjiensä arkea. (Seppälä 2010.)

8 TYÖVOIMAN PALVELUKESKUS

8.1 Tehtävät

”Työvoimatoimiston tehtävänä on huolehtia siitä, että avoimet työpaikat täyttyvät nopeasti ja laadukkaasti ja että työnantajat saavat nopeasti itselleen sopivan työntekijän.” Asiakkaan ja neuvojan välisessä henkilökohtaisessa keskustelussa selvitetään asiakkaan toiveet ja mahdollisuudet sekä palvelutarve. Palvelun työvoimaneuvoja auttaa jäsentämään ja arvioimaan asiakkaan tilannetta ja tekemään työhakusuunnitelman. (Miten työvoimatoimisto auttaa työn haussa.)

Työvoimatoimisto voi myöntää työnantajalle palkkauskustannuksiin palkkatukea jos työnhakijalle ei avoimilta työmarkkinoilta löydy työtä ja jos häntä ei ole voitu ohjata työnsaantia edistävään koulutukseen. Tuki myönnetään työsuhteessa tehtävään työhön tai oppisopimuskoulutukseen kerrallaan enintään 10 kuukaudeksi. Tukityön avulla pyritään työllistämään ensisijassa pitkäaikaistyöttömiä ja alle 25-vuotiaita nuoria sekä työttömiä, joita uhkaa työmarkkinoilta syrjäytyminen. (Miten työvoimatoimisto auttaa työn haussa.)

Työtön työnhakija voi perehtyä työelämään tai edistää työhön sijoittumistaan osallistumalla työharjoitteluun tai työelämävalmennukseen, jonka järjestäjä on esim. valtio, kunta, kuntayhtymä tai yritys. Työvoimatoimisto hankkii työharjoittelupaikat ja työelämävalmennuspaikat, mutta asiakas voi etsiä myös paikan itse. Työvoimatoimisto voi myöntää työharjoittelun ja työelämävalmennuksen ajalta työmarkkina- tai työllistämistukea työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi. (Miten työvoimatoimisto auttaa työn haussa.)

Jokaisen työvoimatoimiston yhteydessä on koulutus- ja ammattitietopalvelu, jossa asiakas voi itse tai virkailijan avustuksella hakea tietoa koulutuksesta, oppilaitoksista,

ammateista, koulutusetuuksista ja yleensä kaikista työ- ja koulutuskysymyksistä. Ammatinvalinnanohjauksessa psykologit antavat henkilökohtaista ohjausta ja ohjauskeskustelussa käsitellään mm. ammatinvalintaa pohtivan henkilön toiveita, kiinnostuksia ja hänelle sopivia vaihtoehtoja. (Miten työvoimatoimisto auttaa työn haussa.)

Työvoimakoulutuksena järjestetään ammatillista ja valmentavaa aikuiskoulutusta. Työvoimakoulutuksessa on esim. mahdollisuus täydentää korkeakoulutasoisia opintoja tai suorittaa loppuun kesken jäänyt tutkinto. Osa koulutusohjelmista tähtää lisäpätevyyden antamiseen ja osa taas kokonaan uuden ammatin hankintaan. Valmentavaa työvoimakoulutusta voidaan järjestää esim. peruskoulun tai lukion oppimäärään kuuluvien tietojen ja taitojen päivittämiseen, jos niiden puuttuminen on esteenä ammatillisiin opintoihin pääsulle. Työvoimakoulutukseen sisältyy työpaikoilla toteutettavaa työssä oppimista tai työharjoittelua, joita toteuttavat samat oppilaitokset kuin omaehtoistakin koulutusta. (Miten työvoimatoimisto auttaa työn haussa.)

Jos vamma tai sairaus vaikeuttaa asiakkaan ammatillista suunnittelua tai työnsaantia, työvoimatoimisto auttaa löytämään soveltuvan koulutuksen, työn tai ammatin, jossa vammasta tai sairaudesta ei ole haittaa. Työvoimatoimisto voi järjestää kuntoutuksen erityispalveluja, kuten kuntoutustutkimuksia, työ- ja koulutuskokeiluja sekä myöntää työolosuhteiden järjestelytukea. (Miten työvoimatoimisto auttaa työn haussa.)

8.2 Väylä

Väylä on Kotkan - Haminan seudun työvoiman palvelukeskus. Väylä tarjoaa TE-toimiston ja kuntien (Kotka, Pyhtää, Hamina, Virolahti, Miehikkälä) peruspalveluja täydentäviä palveluja, asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Keskus perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön ja asiakkaille tarjotaan tukea työnhaussa ja elämänhallinnassa sekä aktivoivia toimenpiteitä. (Voi hyvin nuori.)

Kaikille asiakkaille nimetään Väylässä vastuuhenkilöksi työvoimaohjaaja ja sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja. Yhdessä asiakas ja vastuuhenkilöt laativat henkilökohtaisen ja tavoitteellisen aktivointisuunnitelman, jonka toteuttamista tuetaan yhteydenpidolla ja saatavilla olevilla palveluilla. (Voi hyvin nuori.)

Toiminnan tavoitteena on selvittää ja poistaa asiakkaan työllistymisen esteitä sekä parantaa asiakkaan työmarkkinavalmiuksia. Tarkoituksena on selvittää asiakkaan elä-

mänhallintaan ja terveydentilaan liittyviä asioita ja ohjata tarvittaessa muiden palveluiden piiriin. Asiakasta ohjataan työelämän suuntaan opiskelun, työkokeilun, työelämänvalmennuksen ja työllistämisen kautta. Ensisijaisena tavoitteena on työllistyminen tai koulutus. (Voi hyvin nuori.)

Väylän nuorten tiimin asiakkaat ovat pääsääntöisesti pitkään työttöminä olleita 17 - 25-vuotiaita nuoria. Asiakkaat ohjautuvat työvoiman palvelukeskukseen työvoimatoimiston tai sosiaalitoimiston kautta palvelutarvearvioinnin perusteella. Asiakkaalla tulee olla riittävä työ- ja toimintakyky hyödyntääkseen Väylän palveluja sekä olla työnhakijana TE- toimistossa. Asiakkuus Väylässä perustuu vapaaehtoisuuteen. (Voi hyvin nuori.)

8.2.1 Väylä Nuoret – Facebook-yhteisö

Työvoiman palvelukeskus Väylä aloitti oman yhteisön pitämisen Facebookissa huhtikuussa 2010 ja tällä hetkellä siellä on 50 osallistujaa. Facebookin välityksellä Väylän työntekijät voivat olla lähempänä asiakkaita, ja siellä nuoret ovat hyvin tavattavissa. Facebookissa viestitellään nuorten kanssa hoidettavista asioista ja vastataan heitä mieltityttäviin kysymyksiin. Nuoret puolestaan saavat sieltä informaatiota ja ilmoituksia ajankohtaisista asioista tai tilaisuuksista. Yhteisö tarjoaa siis molemmin puolta hyötyä. (Sinisalo 2011).

9 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

9.1 Tutkimusongelmat ja menetelmä

Sosiaaliset verkostot ovat nuorille tärkeitä osallisuuteen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen edistäviä tukipilareita. Verkoston henkilöt, sen tarjoama tuki sekä yhteydet voivat olla työttömille nuorille kannattelevat tekijät marginaalissa. Jotta apua voidaan ottaa vastaan, on luottamus avainasemassa sosiaalisissa suhteissa. Sosiaalisen media on kasvanut voimakkaasti ja kehittyy jatkuvasti. Sosiaalisella medialla, kuten Facebookilla on tärkeä merkitys nuorten verkostoissa, niiden muodostamisessa ja ylläpidossa.

Opinnäytetyön tutkimusongelmiksi muodostui neljä kysymystä:

1. Miten nuoret kuvaavat sosiaalista verkostoaan verkostokartan avulla?
2. Miten Facebookiin kuulumattomien ja Facebookin käyttäjien sosiaaliset verkostot eroavat toisistaan?
3. Miten työttömät nuoret kokevat luottamuksen ilmenevän sosiaalisissa verkostoissa ja sosiaalisessa mediassa?
4. Kokevatko työttömät nuoret saavansa verkostoltaan sosiaalista tukea, joka auttaa heitä yhteiskuntaan kiinnittymisessä?

Tutkimusmenetelmänä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ja se on lajiltaan tapaustutkimus. Analysointitapa tässä työssä on ymmärtämiseen pyrkivä ja siinä käytetään laadullista analyysia ja päätelmien tekoa. Analyysimenetelmänä on käytetty sisälönerittelyä. Tutkimuksessa verrataan myös Facebookin käyttäjien ja kasvotusten haastateltavien tuloksia keskenään. Tutkimuksessa haastateltiin seitsemään Väylänuoret Facebook-ryhmään kuuluvaan nuorta ja seitsemää ryhmään kuulumatonta. Haastattelu oli teemahaastattelu ja teemojen kysymysten lisäksi haastattelussa käytettiin pohjana sosiaalisten suhteiden verkostokarttaa.

9.2 Tutkimusaineiston hankinta

Haastateltavat ovat Kotkan - Haminan työvoiman palvelukeskus Väylän asiakkaita. Seitsemän haastatteluista tapahtui Facebookissa ja seitsemän Kotkassa Väylän toimipisteessä. Haastateltavia haettiin mukaan ilmoituksella, joita jaettiin asiakkaille Väylän tiloissa. Facebookiin tehtiin myös oma ilmoitus ”Väylä nuoret” Facebook-yhteisön seinälle. Ilmoituksessa kerrottiin lyhyesti, mistä haastattelussa on kyse, ja houkuttimeksi siinä mainittiin myös arvottavista palkinnoista osallistujien kesken. Väylässä olevissa ilmoituksissa kerrottiin myös tee- ja kahvitarjoilusta, joka pidettiin haastattelujen yhteydessä. Ilmoituksessa oli haastattelijan puhelinnumero, johon haastattelusta kiinnostuneet pystyivät ottamaan yhteyttä. Facebookissa halukkaat osallistujat liittyivät kaveriksi luotuun väliaikaiseen profiiliin, jonka jälkeen haastateltaviin otettiin yhteyttä ja sovittiin haastattelusta tarkemmin.

Haastateltavat täyttivät verkostokartan, jonka tarkoitus on selvittää työttömien nuorten suhde sosiaaliseen verkostoonsa sekä verkoston laajuus. Haastateltavat merkitsivät suhteen laadun verkoston henkilöihin, perhe, suku, ystävät, viranomaiset ja työ tai

koulu sektoreihin sen mukaan, onko suhde vahva ja tukea antava, heikko tai vaikea suhde. Facebookissa osallistuneille haastateltaville lähetettiin verkostokartta, ohjeistus ja haastattelusopimus postissa. Täytetyt paperit haastateltavat lähettivät takaisin jo maksetussa paluukirjekuoressa. Väylässä paikan päällä tehdyt haastattelut aloitettiin verkostokartan täyttämällä. Kuten Väylässä myös Facebookissa verkostokartan täyttämässä kerrottiin ohjeet ja opastettiin haastateltavaa koko ajan tarvittaessa.

Verkostokartan täyttämisen jälkeen haastateltavat vastasivat teemahaastattelun kysymyksiin. Teemat johdattivat aiheisiin, joista kysyttiin tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Väylässä tehdyt haastattelut nauhoitettiin ja nauhoitukset analysoitiin tietokoneelle siirtämisen ja puhtaaksi kirjoittamisen jälkeen. Facebookissa tehdyt haastattelut kopioitiin suoraan Word-ohjelmaan analysoitaviksi.

9.3 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyn tutkimuksen voi sanoa olevan luotettava kun tutkimuksen tutkimuskohde ja tulkittu materiaali ovat yhteensopivia eikä teorian muodostukseen ole vaikuttaneet epäolennaiset tai satunnaiset tekijät. Luotattavuuden yksi kriteeri on tutkija itse ja hänen rehellisyytensä. Tutkijana täytyi arvioida tehtyjen tekojen ja ratkaisujen luotettavuutta jokaisen valinnan kohdalla. (Vilka 2005, 158 - 159.)

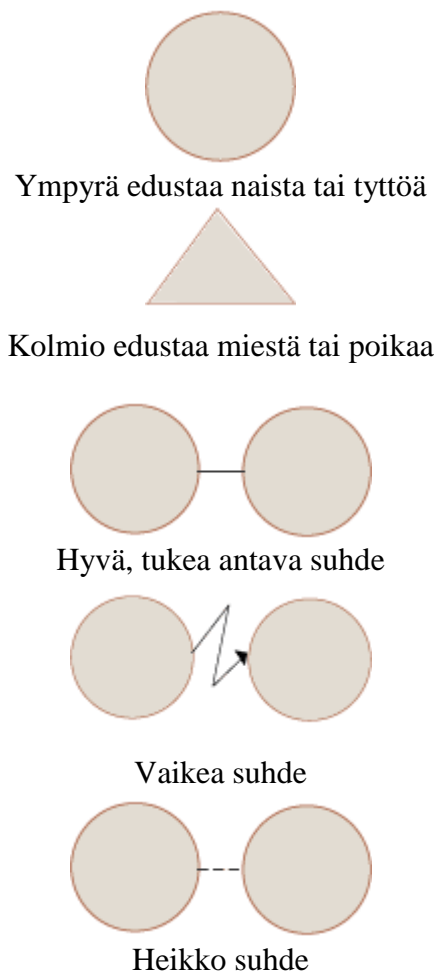
Tämän tutkimuksen luotettavuudessa esiintyviä ongelmia ovat mm. että vastaajat voivat vastata tavalla, jota olettivat haastattelijan haluavan. Täysin ei pystytä varmistamaan myöskään vastaajien suhtautumisen vakavuudesta kysymyksiin. Tietokoneen kautta tehtävässä haastattelussa haastateltavilla saattoi olla mahdollinen innovatiivisuuden puuttuminen vastauksia antaessa. Kasvotusten tehdyissä haastatteluissa haastattelijat sen sijaan vastasivat nopeasti. Väylässä esim. haasteltavien ilmeitä ja äänensävyä pystyi tarkkailemaan ja esittämään paremmin jatkokysymyksiä. Facebookissa vastareagointi tapahtui vain haastateltavien kirjoitettujen vastausten perusteella, tosin esim. pitkä tauko vastaamisesta saattoi myös kertoa jotain.

Materiaali, josta tulokset saatiin, on koottu luotettavasti, koska ne ovat suoraan nauhoituksista tai haastateltavien omasta kirjoituksesta peräisin. Tulkintoja saattoi syntyä jo haastattelun aikana, mutta on varmistettu, että ne olivat tutkimuksen ja muun materiaalin kannalta oleellisia.

10 HAASTATTELU

10.1 Verkostokartan piirtäminen

Kuvassa 3 on ohjeistus, jota tässä tutkimuksessa käytettiin verkostokartan täyttämiseen. Ohjeessa (Verkostokartan piirtäminen) esitellään vaihe vaiheelta miten verkostokartta tehdään sekä esitellään symbolit, jota kartassa käytetään. Selvyyden vuoksi ohjeessa on kerrottu myös tarkemmin eri sektoriryhmät ja niihin kuuluvat henkilöt.

Kuva 3.

Perhe: samassa taloudessa asuvat ihmiset, jolloin sosiaaliset suhteet ovat tiheästi päivittäin toistuvia.

Suku: eivät yhtä tiheitä kuin perhesuhteet. Tapahtuvat pääasiassa tunnetasolla kuten perhesuhteetkin. Perhe- ja sukulaissuhteista ei voi erota.

Työ ja koulu: samankaltaisia perhesuhteiden kanssa, siinä, että ne toteutuvat päivittäin. Tapahtuvat pääasiassa vastavuoroisuuden, yleisen työjaon tasoilla enemmän kuin tunnetasoilla.

Muut, ystävät, naapurit: suhteet, jotka toteutuvat yksilön oman aktiivisuuden perusteella. Edellyttävät muita suhteita enemmän yksilön omien sosiaalisten voimavarojen käyttämistä.

- 1) Tee lista kuhunkin lohkoon kuuluvista ihmisistä, joiden kanssa olet tekemisissä. Jokaista henkilöä vastaa numero yhdestä ylöspäin.
- 2) Piirrä kutakin ihmistä vastaava merkki (kolmio= mies, ympyrä= nainen) oikealta tuntuvan etäisyyden päähän sen mukaan miten läheiseksi ihmisen koet. Mitä lähempi henkilö on, sitä lähempänä keskustaa.
- 3) Yhdistä suora-, katko- tai sahalaitaviivalla ihmiset itseesi sillä perusteella millainen suhde teillä on.
- 4) Yhdistä viivalla ne ihmiset, jotka tiedät olevan toistensa kanssa tekemisissä

10.2 Haastattelun teemat

Verkostokartan täyttämisen lisäksi haastateltavat vastasivat teemahaastattelun kysymyksiin. Kyselyn teemoja ovat osallisuus, yhteisöllisyys ja Facebook. Osallisuus teemaan sisältyvät kysymykset haastateltavien osallistumisesta harrastustoimintaan, oma-toimiseen liikuntaan ja kulttuuriin. Haastateltavilta kysyttiin tarvittaessa myös tarkentavia vastauksia jokaisen teeman kohdalla.

Yhteisöllisyys pitää sisällään luottamussuhteiden kokemisen ja verkoston henkilöiden läsnäolon merkityksen. Sosiaalisen tuen resursseja ja niiden ilmenemistä käsitellään myös tämän teeman alla. Facebookiin ja muuhun sosiaaliseen mediaan liittyvät kysymykset esiintyvät kolmannen teema otsikon, Facebookin, alla. Siihen liittyvät kysymykset ovat ainoastaan Facebookissa haastateltavalle ryhmälle. Facebook-teeman avulla selvitettiin haastateltavien luottamuksen kokemista Internetissä sekä Facebookin vaikutusta sosiaalisiin suhteisiin. Kaikilta haastateltavilta kysyttiin Työvoimapalvelukeskus Väylän merkitystä mutta Facebookissa tehdyssä kysymyksessä se painotui enemmän Väylä-yhteisön kautta saatavaksi tueksi.

11 TULOKSET

11.1 Sosiaalisten verkostojen rakenne

Verkostokartan viiteen sektoriin haastateltavat merkitsivät henkilöt oikeille paikoilleen symboleilla. Henkilöiden sijainti kartassa määräytyi sen mukaan, kuinka läheiseksi haastateltava heidät kokee. Läheisimmät henkilöt ovat lähempänä verkostokartan keskustaa ja mitä etäisemmäksi henkilö koetaan, sen kauemmaksi symboli on merkitty. Haastateltavat merkitsivät suhteen laadun erilaisin viivoin verkoston henkilöihin, perhe, suku, ystävät, viranomaiset ja työ/koulu sektoreissa sen mukaan onko, suhde vahva ja tukea antava, heikko tai vaikea suhde.

Taulukoihin 1 ja 3 on merkitty haastateltavien verkostojen henkilöiden määrä jokaisesta ryhmästä ja taulukkoihin 2 ja 4 suhteiden laadut. *Haastateltavien verkostokartoissa yhdistämien viivojen määrä henkilöiden välillä, jotka ovat toistensa kanssa tekemisissä.

11.1.1 Facebook-haastattelut

Facebook-haastateltavista yksi asui yksin muut perheenjäsentensä kanssa. Saman katon alla asuvat koettiin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta (M1FB) läheisiksi ja suhteet tukea antaviksi. Muut läheisimmät henkilöt löytyivät useimmiten kavereista tai sisaruksista. Kaikkien haastateltavien läheisimmät kaverit tunsivat myös toisensa. Kahdessa verkostokartassa oli myös merkitty Väylän työntekijöitä viranomaisten sektoriin. Sektorissa ystävät, naapurit ja muut oli ainoastaan kaksi haastateltavaa merkinnyt ystävien lisäksi sektoriin, naapurin (N3FB) ja toinen heistä ryhmän saman harrastuksen nuoria (M4FB).

Taulukko 1. Facebook haastateltujen verkostokartat

NFB=nainen facebookissa MFB=mies facebookissa	perhe	suku	työ/koulu	ystävät/naapurit/muut	viranomaiset
M1FB	1	4		3	
N2FB	1	5	3	8	
N3FB	2	5		4(1 hkl naapuri)	
M4FB		2	2 (asiakkaat ja työhenkilökunta)	1(harrastusteatterin nuoret=muut)	2
M5FB	3	3	12	17	2

Taulukko 2. Facebookissa haastateltujen verkostojen suhteiden laadut

NFB=nainen facebookissa MFB=mies facebookissa	tukea antava suhde	vaikea suhde	heikko suhde	yhteydet muiden henkilöiden välillä
M1FB	6		2	11
N2FB	17			8
N3FB	10	1		23
M4FB	7			3
M5FB	31	2	4	62

Tällä hetkellä vaikeaksi koettuja suhteita oli kaikissa verkostokartoissa kolme, joista kaksi kuuluivat saman haastateltavan kavereihin. Toinen kavereista oli läheinen toinen kaikista etäisin. Etäisiä suhteita ei ollut kuin kolme kyseisen haastateltavan 37 henkilön verkostossa. Kaksi heikkoa suhdetta oli merkattu ystäviin ja yksi työ/koulu-sektoriin. Kuuden henkilön kaveriporukka oli merkattu verkostoon etäisempinä symboleina (M5FB).

Yksi verkostokartoista sisälsi seitsemän symbolia, joista kaksi ryhmää oli töistä ja yksi harrastuksesta. Kaikki henkilöt olivat merkitty kartassa melko etäälle keskustasta, lähimpänä olivat äiti ja sisar sukusektorista. Ystäviä ei karttaan ollut merkitty ja kaksi

Väylän työntekijää oli viranomaisten sektorissa. Kaikki suhteet olivat merkittyinä vahvoiksi ja tukea antaviksi (4MFB).

Yhden haastateltavan verkostokartan 20 ihmistä oli yhdistetty henkilöön suoralla viivalla, eli suhteet koettiin vahvoiksi ja tukea antaviksi. Kavereita oli merkitty kahdeksan ja kolme läheisintä ovat myös tekemisissä toistensa kanssa. Kuten tässä kartassa (N2FB) myös toinen henkilön (N3FB) sosiaalisen verkoston ihmiset koettiin hyvin läheisiksi ja molemmissa symbolit oli piirretty tiiviisti lähelle keskustaa. Haastateltavista yksi (M1FB) oli sen sijaan merkinnyt kaksi ystäväänsä ja kaksi sukukaistaan kahdeksasta henkilöstä lähelleen. Sukulaissektorissa oleva äiti ja yksi perheen jäsen isä olivat verkoston laitamilla ja suhteet oli merkittyinä heikoiksi.

11.1.2 Haastattelut kasvotusten

Kuusi haastateltavista oli merkinnyt viranomaissektoriin symboleita. Kolmessa verkostokartassa suhteet oli merkitty katkoviihvalla melko etäälle (M2, N5 ja N1). Yksi haastateltava oli merkinnyt viranomaiset hyvin läheisiksi ja suhteet tukea antaviksi. Kyseisessä verkostokartassa (N4) kaikki muutkin henkilöt koettiin läheisiksi. Sukusektorissa tällä hetkellä kolme suhdetta oli heikkoja ja yksi suhteista vaikea.

Taulukko 3. Kasvotusten haastateltujen verkostokartat.

N=nainen M=mies	perhe	suku	työ / koulu	ystävät / naapurit / muut	viranomaiset
N1		6		7	1
M2		8		5	2
M3	2	4	1 + asiakkaat	3	
N4		7		3	4
N5		7		3	3
M6		14	7	13	5
N7	1	21	9	10	4

Taulukko 4. Kasvotusten haastateltujen verkostojen suhteiden laadut

N=nainen M=mies	tukea antava suhde	vaikea suhde	heikko suhde	yhteydet muiden henkilöiden välillä *
N1	11	1	2	11
M2	5	2	7	33
N3	10			8
N4	9	2	3	17
N5	6		6	15
M6	23	1	16	36
N7	26	3	16	262

Kaksi haastateltavaa (M6 ja N7), joilla oli verkostoissaan yli 40 henkilöä oli merkinneet suhteet Väylän työntekijöihin tukea antaviksi. Toinen haastateltavista (N7) ei kuitenkaan kokenut suhdetta viranomaiseen läheiseksi vaan symboli oli asetettu verkoston reunalle. Haastateltava asui avopuolisonsa kanssa. Suku henkilöllä oli suuri, kahdeksan suhdetta oli kuitenkin merkitty verkostossa etäälle ja laaduiltaan heikoiksi. Kolme parasta ystävää olivat läheisiä ja suhteet vahvoja ja tukea antavia. Etäämmällä oli myös neljän henkilön tiivis porukka, johon suhteet ovat kuitenkin heikkoja tai vaikeita.

Haastateltavalla (M6) on myös laaja suku mutta kuusi suhteista oli heikkoja. Henkilöllä on iso kaveriporukka, johon kuului myös läheisempiä tukea antavia henkilöitä. Kaikkia kaveriporukukan henkilöitä haastateltava ei merkinnyt verkostokarttaan. Kaksi edellistä haastateltavaa ovat tällä hetkellä työharjoittelussa kuten myös kesätöissä oleva haastateltava (N4). Kyseinen haastateltava on toinen seitsemästä haastateltavista, joka asui vanhempiensa luona. Monet haastateltavista asuvat omatoimisesti. Verkostokartta (M2) sisältää vähiten tukea antavia suhteita, yhden kolmasosan kaikista suhteista. Viidestä kaverista kaksi suhdetta on merkitty vaikeiksi ja yksi heikoksi.

11.2 Osallisuus

11.2.1 Harrastustoiminta ja liikunta

Kasvotusten haastateltavista yksi kuului kyselyn hetkellä järjestettyyn harrastustoimintaan. Henkilö oli jäsenenä ampumaseurassa, jossa käyminen oli kuitenkin epä-säännöllistä. Facebook haastateltavista kolme ilmoitti osallistuvansa jollain tavoin harrastustoimintaan, joita olivat harrastelija teatteriryhmä, kuntosalin asiakkuus sekä nuorisotoiminta. Näistä toiminnoista teatteriryhmässä oli ainoastaan säännöllinen tapaaminen kerran viikossa. Nuorisotoiminnassa mukana oleva kertoi toimintaan kuuluvan myös tuttuja henkilöitä. Toiminta sisältää bändi-iltoja ja töitä kahviossa. Teatteriryhmään osallistuja kokee ryhmässään luottamusta, joukkoon kuulumista ja yhteisöllisyyden tunnetta. Kovin läheiseksi henkilö ei kuitenkaan kokenut muita harrastuksessa olevia:

”No ei oikeestaan oo kovin läheisii ne ihmiset eikä sillee tuttuikaa ketkä samaa harrastais.” (M4)

Yleisempää oli, että haastateltavat harrastivat jotenkin muuten omatoimisesti liikuntaa. Lajeja, joita Väylässä haastateltavat kertoivat harrastavansa, olivat kalastus, metsästys ja tarkkuusammunta, koripallo ja lumilautailu, lenkkeily, salilla sekä liikuntakeskuksessa käyminen. Kahden Väylässä haastateltavan kesätyö tuki myös liikuntaa, yksi haastateltava pyöräilee päivittäin lehdenjakajana ja toinen oli meren ääressä töissä ja työpäivien jälkeen jää kalastamaan. Liikunnan mainitsevista suurin osa kertoi liikunnan tapahtuvan päivittäin tai useamman kerran viikossa.

Liikunta myös yhdisti näitä haastateltavia ympärillä oleviin ihmisiin. Isän, isovanhempien ja kavereiden kanssa tapahtui usein kalastaminen ja metsästys ja kaveriporukalla koripalloilu ja lumilautailu. Kaverin ja oman äidin jäsenyys kuntosalille oli myös houkuttanut yhden haastateltavan saman harrastuksen pariin (N4).

Facebook haastateltavista viisi kertoi kävelevänsä ulkona, joista kaksi lähes päivittäin. Mukana lenkillä oli kahdella koira ja toisella silloin tällöin ystävä. Pyöräily kuului myös osana haastateltavien lajeihin ja pyörällä mentiin joko harrastukseen, valokuvaamaan tai muuten vaan säännöllisesti liikkumaan, kuitenkin yksin. Eräs haastatelta-

va kertoi liittyneensä kuntokeskukseen kaverinsa kanssa, mutta käynnit ovat vähentyneet kaverin vaihtaessa paikkakuntaan sekä taloudellisista syistä (N2FB).

11.2.2 Kulttuuri

Kolme kasvotusten haastateltavista ei koe kulttuuria itselleen tärkeäksi. Eräs heistä (M1) mainitsi kuitenkin Kotkan Meripäivät sellaisena tapahtuma, jonne kavereiden kanssa saattaa tulla lähdettyä. Kolmelle haastateltavalle (N1, N5 ja N7) musiikki ja musiikin kuuntelu sekä konserteissa käynti kavereiden kanssa on puolestaan merkityksellistä. Konsertteihin ja keikkoihin haastateltavat pyrkivät osallistumaan aina kun mahdollista. Joskus keikkoja on kuukaudessa enemmänkin ja välillä on monta kuukautta taukoa. Myös näyttelyissä käyminen ja lukeminen mainittiin samoin teatteri kahdessa haastattelussa. Yhden haastateltavan harrastukset olivat hyvinkin viihdepainotteisia: kavereiden kanssa käyntejä keikoilla, teatterissa tai elokuvissa sekä paljon elokuva iltoja. Kyseinen henkilö (N7) kertoi myös soittaneensa samassa bändissä avomiehensä kanssa.

Facebook-haastateltavien mainitsemat musiikin kuuntelu, 5/7, ja teatteri, 4/5, olivat selvästi eniten suosiossa ja kolmessa haastattelussa ne mainittiin molemmat tärkeiksi. Kaikissa haastatteluissa tuli joku haastateltavaa itseään kiinnostava kulttuurimuoto mainituksi, joka oli mm. teatterissa käyminen mutta siihen osallistumista rajoittaa teatterin kallis hinta (M4FB). Historia ja kirjat sekä taide mainittiin myös pariin otteeseen, elokuvat ja piirtäminen kerran. Toisen haastateltavan veli tekee taidetta ja sitä kautta taide on tullut haastateltavallekin merkitykselliseksi (N7FB). Yhden vuoden graafista suunnittelua käynyt haastateltava sanoo piirtävänsä silloin tällöin, mutta töiden alettua harrastus on jäänyt vähemmälle. Historiasta kiinnostunut haastateltava kertoi kaverinsa olevan kiinnostunut samoista asioista ja juttelevansa niistä hänen kanssaan. Toisenkin haastateltava saa kulttuuriharrastukseensa lähipiirinsä mukaan, yhdellä sen sijaan toiminta on itsenäisempää:

”Äitini kanssa käyn joskus elokuvissa. Usein pyydän ensin yhtä hyvää ystävääni mukaan. Vappunakin ollaan menossa kyseisen ystäväni ja äitini kanssa Kansallisteatteriin ja juuri kuluneena viikonloppuna kävin ystävääni kanssa kaksi kertaa elokuvissa.” (N6FB)

”Kuuntelen usein musiikkia ja no..se rauhoittaa. Pyöräilessä napit korvissa. En nyt tiedä onko se niin näkyvää. Mitään laulua en kumminkaan harrasta.” (M1FB)

11.3 Yhteisöllisyys

11.3.1 Ympärillä olevien ihmisten merkitys

Haastateltavat vastasivat mm. seuraavasti kysymyksiin ympärillä olevien ihmisten merkityksestä:

”Ne on niinku tosi tärkeitä, että tota.. Oon selvinny älyttömän monista vaikeista asioista just näitten ihmisten takii, muuten ei tietäis et missä olis että..Ne on niinku mun elämä.” (M3)

”En mie olis tässä jos niitä ei ois, pitää pään pystyssä ja kantaa. Ne on kyl tärkein asia mitä mulla on.”(N4)

Kysymyksessä ”Kuinka merkitykselliseksi koet ympärilläsi olevat ihmiset?” yli puolet Facebookissa ja paikan päällä tehdyissä haastatteluissa haastateltavat vastasivat vilpittömästi ja epäroimättä kokevansa verkostonsa henkilöt hyvin merkityksellisiksi. Viisi haastateltavaa mainitsi erikseen erityisen tärkeiksi ystävät ja perheen ja kaksi haastateltavaa myös sukulaiset. Osa nuorista aloitti vastauksensa pohtien merkitystä ihmisestä riippuen. Kaksi vastausta Väylässä tehdyistä haastatteluista viittasi siihen, että henkilöt olivat pakostikin merkityksellisiä ja joistakin ihmisistä on riippuvainen. Haastateltava, joka mainitsi olevansa perheestä, suvusta ja läheisistä ystävistä riippuvainen kertoi heidän olevan myös hyvin tärkeitä (N7):

”Noh jollain on merkitystä, joillain ei.”

”Tosi vaikee määritellä kun toisaalta jokainen mut sit taas tavallaan ei kuitenkaan kukaan erityisest.” (M4FB)

11.3.2 Ajanvietto

Eräs haastateltava on kertonut ajanvietostaan seuraavasti:

”Mulla on 3 läheisempää kaveria ja poikakaveri joiden kanssa eniten vietän aikaa. Yhteiset hetket on ollu merkityksellisiä. Voi jäädä hyvin mielee, kun on juteltu mukavia esim. pöydän ääressä.” (N2FB)

Taulukkoihin 5 ja 6 on merkitty henkilöt, joiden kanssa haastateltavat viettävät eniten aikaa ja kokevat yhteisen ajan tärkeäksi.

Taulukko 5. Kasvotusten haastatellut

N=nainen M=mies	Ystävät	Sisarukset	Äiti	Isä	Isovanhemmat	Poika/tyttöystävä	Työkaverit
N1							
M2							
M3							
N4							
N5							
M6							
N7							

Taulukko 6. Facebook-haastateltavat

NFB=nainen MFB=mies Facebookissa	Ystävät	Sisarukset	Äiti	Isä	Isovanhemmat	Poika/tyttöystävä	Työkaverit
M1FB							
N2FB							
N3FB							
M4FB							
M5FB							
N6FB							
N7FB							

Haastateltavat, jotka mainitsivat viettävänsä eniten aikaa ystäviensä kanssa, nostivat ystävistään esille erityisesti kaksi tai kolme tiettyä ystävää, jotka tunsivat myös toisensa ja muodostivat yhdessä porukan. Yhden haastateltavan (N4) kaveriporukka muo-

dostui hänen lisäksi kahdesta kaverista ja pikkusiskosta. Toinen kavereista asuu pikkusiskon kanssa.

Myös toinen haastateltava (M6) viettää aikaansa kaveriporukassa ja kertoi, ettei laittanut verkostokarttaan kaikkien porukakassa olevien nimiä. Karttaan oli merkitty jo yhdeksän kaveria. Sisarukset, joita ajanvietto osiossa mainittiin, olivat kaikki siskoja, yksi pikkusisko ja kaksi isosiskoja. Yksi Facebook haastateltava (M1FB) mainitsi viettävänsä aikaa myös pelikavereidensa kanssa tietokoneella.

11.3.3 Luottamus

Taulukkoihin 7 ja 8 on merkitty keihin verkostojensa henkilöihin haastateltavat kokevat luottamusta.

Taulukko 7. Kasvotusten haastatellut

N=nainen M=mies	Ystävät	Sisarukset	Äiti	Isä	Poika/ tyttö- työsvä	Iso- van- hem- mat	Viran- omai- set	Työ- kave- rit	Suku- laiset
N1									
M2									
M3									
N4									
N5									
M6									
N7									

Luottamus ilmenee mm. huolehtimisena. Äidille ja isälle, joihin luottamussuhde on, ei haastateltava (N7) kuitenkaan voi kertoa aivan kaikkea kuten voi yhdelle läheisemmälle ystävälleen ja avopuolisolleen. Haastateltavalle (N1) luottamus ilmenee asioiden jakamisena ja tietää, että vaikean paikan tullessa hän voi luottaa saavansa apua. Sukulaisistaan henkilö voi luottaa kahteen serkkuunsa. Luottamussuhde on niiden samojen läheisempien ystävien kanssa, jotka haastateltavat olivat aiemmin maininneet tärkeimmiksi ajanvietossaan.

Taulukko 8. Facebook-haastattelut

MFB=mies NFB=nainen Facebookissa	Ystä- vät	Sisa- ruk- set	Äiti	Isä	Poika/ tyt- töys- tävä	Iso- van- hem- mat	Viran- omai- set	Työ- kave- rit	Suku- laiset
M1FB									
N2FB									
N3FB									
M4FB									
M5FB									
N6FB									
N7FB									

”Kavereil ku on vaikeet aina voi soittaa ja tulla käymään ja uskoutuu ja sit se on toisinpäin. 100 % luottamus.”(M3)

”No kylhän sit äidin ja siskon kans pystyy normaalist melkolail kaikenlaisest puhuu. Väyläs voi tietty vastailla mitä ne nyt vaan kysyykää ja työpaikalki sillee muhu luotetaa et annetaa olla siel lapsien kans tekemis ja harrastajaporukas annetaa sit vastuuta ja eijo viel pihalle heivattu.” (M4)

”Joidenkin kavereitten kanssa aika monien kuitenkin. Perheen kanssa tietysti, sitten en ihan kaikkiin luottais esim. sukulaiset, työkaverit.” (M2)

Kaksi haastateltavista kertoi luottavansa viranomaisiin ja Väylään. Luottamus tuo myös turvallisuuden tunnetta. Aremmistakin asioista voi puhua ja luottaa, ettei niistä puhuta eteenpäin. Se, että kaikesta voi puhua ja että aina löytyy joku joka kuuntelee, osoittautui tärkeäksi suurimmalle osalle haastateltavista. Luottamus ilmenee myös salaisuuksien vaihtumisena.

”On melkein pankkitunnuksetkin tiedossa, pystyy puhumaan kaikki asiat läpi.” (M2)

11.4 Tuki ja resurssit arjessa

11.4.1 Sosiaalinen tuki

”Pitkän aikaa työttömänä.. kukaa muu ei oikein saanu järkee puhuttuu päähän kaverit tuli ja potki perseelle, että töihin siitä.” (M3)

Haastateltavat kokivat saavansa henkistä ja sosiaalista tukea läheisiltä ihmisiltä. Kolme kasvotusten haastateltavaa kertoi tuen ilmenevän kannustuksena. Kannustusta ja tukea tuli haastateltavan (N1) kouluun haun yhteydessä ja toinen (N4) kertoi, että tunteessa pahalta häntä kannustetaan ja potkitaan eteenpäin. Ystävät ovat motivoineet myös työn hankkimisessa (M3) ja olleet yhdellä mukana ”mömmöistä” irti rohkaisemisessa (M2):

”Jatkuva yhteydenpito on tärkeä asia, vaikka ei ois mitää sen kummempaa se auttaa minua jaksamaan et, on joku jolle voi aina soitella.” (N4)

Suurin osa haastateltavaa mainitsi kuitenkin hyvin tärkeäksi sen, että he saavat kuunteluapua ystäviltään ja voivat puhua rankemmistakin asioista ja kertoa tunteistaan. Tähän heille riittää se yksi tai kaksi läheisintä ystävää. Yksi haastateltavista koki saavansa ymmärrystä ja tasa-vertaisuutta kavereiltaan, joilla on samanlaisia elämäntilanteita ja kokemuksia. (N7)

Myös haastateltavat (M1FB, N3FB & N6FB) Facebookissa kertoivat sosiaalisen tuen ilmenevän kuuntelu- ja puheapuna. Ymmärrys ja välittäminen nostettiin molemmat lisäksi kerran esille. Äidiltä voi puhelimitse kysyä ja saada neuvoja asioissa, yksi haastateltavista kertoo (M4FB). Perheen tuki kerrottiin yhdessä haastattelussa olevan tärkein sen auttaessa arkisissa asioissa ja antaessa myös ohjeita miten kasvaa itsenäisemmäksi (M5FB). Työnteossa, työkaverit ovat tukena ja neuvovat tarvittaessa. Kolme haastateltavaa kertoi myös saavansa kannustusta mm. opiskelussa. Perheeltä ja ystäviltä saa apua ohjaukseen ja päätöksien tekoon. Haastateltavien joukkoon Facebookissa kuului myös henkilö, jolle asioiden jakaminen ei ollut se ensimmäinen valinta:

” Kavereilta saa tukea mut yleensä pidän kaiken ihan omana tietona.”(M1FB)

11.4.2 Välineellinen tuki

Haastateltavat kertoivat saavansa perheeltään enemmän konkreetista apua ja tukea kuin ystäviltään. Facebookissa ja paikan päällä tehdyissä haastatteluissa molemmissa mainittiin kerran remonttiapu, jota perhe saattaa tarjota. Kaksi kasvotusten haastateltavaa kertoi, että perhe toimii kuskaajana menoihin tarvittaessa ja yksi Facebook haastateltava saa tällaista tukea ystäviltään. Myös rahaa lainataan kavereiden kesken sekä toisessa tapauksessa rahaa saa äidiltä, joka tarjoaa myös ajoittain kauppa apua (N7).

”Ollaa lainattu rahaa puolin ja toisin. Mie taisin lainata ku kaverilt tais lähtee sähkököt ja kaveri lainas ku mul ois jääny vuokrat maksamatta.”

(M3)

Ajanvietto ystävien kanssa nousi kahdessa haastattelussa erityisesti esille fyysisenä resurssina, kummassakin haastattelutyypissä kerran (N3FB & M6). Yksi Väylässä haastateltava (N4) kokee saavansa käytännön tason ohjausta ja läsnäoloa enemmän viranomaisten kanssa. Suunnittelu henkilön tulevaisuudesta Väylän työntekijöiden ja terveyskeskuksen puolen kanssa nousi esille. Kouluun hakua tehdessä on myös aina ollut joku mukana, jos tarvitsee. Kyseinen haastateltava kuuluu Facebookiin, muttei ole liittynyt Väylän Facebook-yhteisöön. Läheisiltä ihmisiltä saatu tuki ilmeni yhdelle haastateltavalle (N7) usein sanattomana huolehtimisena ja asioiden tekemisenä. Kun huonotuulusuus iskee, avomies tekee ruokaa ja hoitaa muutkin asiat.

”Pidetään yhteyttä ja jos joku tarvitsee apua, niin autetaan. Esim. jotain rakennus juttuja tms. Tuntuu turvalliselta, kun tietää, että aina saa apua kun sitä tarvitsee.”

11.4.3 Tuen saatavuus

Kysymykseen ”Onko tukea aina saatavissa, kun sitä tarvitsee?” kahden Väylässä haastateltavan vastaus oli että yleensä tukea on saatavilla. Yksi haastateltava (M6) sanoi, että tukea ei ole aina saatavilla, loput neljä kokevat saavansa aina tarvittaessa tukea. Facebookissa kaksi (N7FB & M1FB) koki, ettei saa aina tukea. Muut tästä ryhmästä olivat myönteisiä tuen riittävyteen ja sen saatavuuteen.

”Kyl ihan varmast, et jos mie soittaisin, et jos mul on joku hätä ni (ystävän nimi) jättäis työt kesken ja ajais Kotkaan. Ihan varma juttu.” (M3)

”Tulee vuorotellen eri ihmisiltä ja eri luokista, aivan ensiks äidilt, avomiehelt ja viranomaisten puolelt, joskus jostain muualta, ystäviltä..” (N7)

Tarkentavaan kysymykseen ”Mistä johtuu jos tukea ei saa?” pohti vastausta osa niistäkin haastateltavista, jotka edelliseen kysymykseen olivat vastanneet myönteisesti. Henkilö (N1), joka koki suurimmaksi osaksi saavansa tukea, kertoi syy tuen puuttumiseen olevan se, ettei auttaja oman elämän hoitamisesta johtuen jaksa aina niin paljon kuunnella. Näin haastateltava ainakin joskus kokee. Facebook-haastatteluissa (N6FB, M4FB & M1FB) oli kolme ja kasvotusten tehdyissä haastatteluissa kaksi (M6 & N7) perustelua, miksi tukea ei jostain syystä saisi, oli, että kysyy väärältä henkilöltä tai että henkilö ei osaa auttaa. Näihin sisältyivät myös ne haastateltavat, jotka olivat aiemmin vastanneet, ettei tukea ole aina saatavilla.

Yksi syy molemmissa haastatteluryhmissä oli etäisyys. Haastateltava (N7) kertoi asu-neensa toisella paikkakunnalla kaksi vuotta jolloin tuen saaminen väheni. Facebook haastateltava (M5FB) kokee että kaverit, jotka asuvat kaukana, eivät ehdi, koska heillä on muuta ohjelmaa. Myös mielipideristiriidat esimerkiksi vanhempien kanssa olivat syynä siihen, ettei asiaan saa tukea. Esille nousi myös, että tukea ei saa sellaisissa tilanteissa, jossa mikään muu ei auta kuin oma selkäranka.

”No se vähän vaihtelee henkilöittäin mut mul on aika laaja tukiverkosto..joiltaa ei paljoo saa apua kun koen ne melko kaukasiks tai asuu niin kaukana.” (M5FB)

11.4.4 Väylän merkitys haastateltaville

Haastateltaville Väylän toiminta oli tärkeää, ja sillä on iso merkitys tulevaisuuden suunnittelussa ja omassa jaksamisessa. Yksi haastateltavista (M3) koki Väylän henkilökunnan tärkeäksi mutta lisäsi myös, ettei kaverisuhteita heihin ole tullut vaan puhuttu on ainoastaan työasioista. Yksi henkilö ei koe Väylän merkitystä suureksi, mutta mainitsi kuitenkin saadut työkokeilut (M2).

”On se tärkeä. Ehkä jos viranomaiset pitäis luokitella ni mielenterveyskeskus menee ykköseksi, mut jos aattelee, kuinka mun käytännön asiointii on helpotettu, ni se on helpointa Väylässä. Väylän palvelut on ohjannu minuu melkein eniten. Jos ei ois Väylää oisin muuten koko ajan jonnottamas tuol, ei ois saanu samast paikast kysyttyy niit kaikkii kysymyksii. Saanu ohjausta ammatinvalinnan ohjaukseen ja työharjoittelupaikkoja. Noista kaiken maailman lomakkeist ja tommosist justuist ei oo muualta saanu tietoa.”(N7)

”Jos nyt vertaa tohon työkkärin puoleen ihan niin.. tääl on mun mielest jotenkii hirveen paljo intensiivisempää se et keskitytään tiettyyn henkilöön, suunnitellaan just tulevaisuutta ja mitä tehään suraavaks. Aina voi soittaa tänne jos on jostain murhetta.”(N4)

11.5 Sosiaalinen media

11.5.1 Toiset yhteisöt ja ajankäyttö Internetissä

Kaksi Facebook-haastateltavaa (M4FB & N3FB) kertoi, etteivät kuulu muuhun media yhteisöön Facebookin lisäksi. Haastateltavat, jotka kuuluivat joihinkin muihin lisäksi, oli heillä yhteisöjä 1- 4. Netlogissa yksi haastateltava kertoi käyvänsä silloin tällöin. Suomi24:ssa haastateltava sanoo kuitenkin chattailun jääneen ja IRC- galleriassa edellinen kirjautuminen oli viimeksi yhdellä haastateltavalla puoli vuotta sitten. Aikaa eniten yhteisöistä vietettiin Facebookissa, jossa kuusi haastateltavista käy päivittäin. Yksi useamman kerran päivässä ja kaksi muuta viettivät useita tunteja Facebookissa päivittäin.

”No melkei aina työpäivän jälkee iltaa asti ja viikonloppusinki.. aina kun oon koton oikeestaan on tää auki täs.. ei tääl ny kuitee aktiivisest tuu mitää tehtyy..”

”Onks pakko kommentoida :DDD noh...aika paljon :D” (M1FB)

Yhteisöjä, joihin haastateltavat osallistuvat olivat Taikalinna-foorumi (suomalainen Disney-fanien foorumi), aapeli.com – pelisivu, Netlog, kaksi eri pelaamisyhteisöä, IRC- galleria, Kuvake, Steam ja Suomi24-chat.

11.5.2 Facebook ja sosiaaliset suhteet

Viisi haastateltavaa on löytänyt uusia tuttavuuksia sosiaalisesta mediasta ja ne ovat siirtyneet verkosta myös sen ulkopuolelle. Kolme haastateltavaa (N2FB, N3FB & N7FB) sai tuttuja Facebookista ja kaksi muuta (N6FB & M1FB) muista yhteisöistä. Yksi haastateltava (N3FB,) joka kertoi Facebookin tuoneen mukanaan uusia tuttavuuksia, ei ollut merkannut näitä kavereita kuitenkaan verkostokarttaan. Muuten haastateltavilla Facebookin ensisijainen tehtävä sosiaalisissa suhteissa on vanhojen suhteiden ylläpitäminen ja niiden vahvistaminen:

”FB:ssä olen kavereita myös sellaisten sukulaisten kanssa joiden kanssa en muuten ole tekemisissä tai näin heitä tyyliin kerran kymmenessä vuodessa. Näin olen omasta mielestäni hieman paremmin perillä heidän elämästään. No, en hyväksy kavereikseni fb:ssä tuntemattomia, tunnen kaikki jotain kautta. Tietysti kaukaisempiin sukulaisiin ja muutamiin muihin on tutustunut vähän paremmin, tai pysyy ainakin vähän paremmin kärryillä heidän elämästään.” (N6FB)

”Onhan se tavallaa ehkä kommunikointii helpottanu mut sit taas saattanu semmost livenä tapaamist vähentää..mut en ny tietty kehenkää pelkää fbn kautta tutustunu..”

”On muutamia tuttavuuksia tullut sen kautta. Saanut yhteyttä henkilöihin joita ei ole nähnyt pitkiin aikoihin esim. luokkatoverit ja serkut. Poikakaveriinikin tutustuin Netlogin kautta.”

”Ei nyt pahemmin uusii oo mukan tuonu, mut vanhat on auttan säilyttää.”

”Ei ole fb. Noh jotkut ovat steamin, peliyhteisön kautta on tuttuja tullut joidenkaa ollaa iha suunniteltu et joku päivä menis iha kahvittelee.”
(M1FB)

11.5.3 Luottamus sosiaalisessa mediassa

Kysymykseen, kuinka luottamus ilmenee netissä, haastateltavat vastasivat mm. seuraavasti:

”joo, riippuu tietysti paikasta. Facebookissa tunnen kaikki kaverini ja Taikalinnassa taas porukka vaikuttaa luotettavalta ja helmikuussa jäsenille järjestettiin tapaaminenkin. En silti kerro itsestäni kaikkea netissä, esim. nimeäni tai kaupunkia.” (N6FB)

”no aika avoimest koen voivani kirjoitella tääl..”

”En aina luota kaikkiin. Ainakin tuntemattomat. Olen silti aina vähä varuillaa uusissa tuttavuuksissa. Joo kyllä voin puhua tuttujen kanssa luottamuksellisesti.”(N2FB)

”en, täällä ei voi niin hyvin luottaa ihmisiin, puhuessa varovaisempi”

Haastatteluissa kävi ilmi, että nuorten mukaan sosiaalisessa mediassa ilmeni luottamusta mutta avoimuuteen netissä suhtauduttiin kuitenkin varauksella. Luottamamusta oli etenkin jo entuudestaan tuttujen henkilöiden kanssa. Tapauksesta ja henkilöstä riippui kuinka avoimesti haastateltavat voivat asioista Internetissä puhua. Kyseinen haastateltava, joka oli aikonut mennä tapaamaan henkilöitä Taikalinna-foorumista, ei ollut mennyt tapaamiseen, mutta hän suunnittelee tapaamista tulevaisuudessa kun oppii tuntemaan toiset henkilöt foorumissa paremmin.

Kukaan haastateltavista ei ollut menettänyt luottamustaan Facebookissa tai muissa Internetin yhteisöissä. Haastateltavat selvästi kuitenkin muistavat tarvittavan varovaisuuden ja Internetin riskit tiedostaen pohtivat myös tilanteita, joissa luottamus sosiaalisessa mediassa voi särkyä.

”ei ole, mutta esim. Taikalinnassa on yksi foorumilainen huijannut yhtä toista elokuvien vaihdossa/myynnissä. Hänet on kyllä nyt poistettu sieltä. Epärehellisellä toiminnallahan se voi mennä ja olemalla ilkeä”

”no ei ny itelle oo käynny mut voihan se mennä jos tulee jotain väärinymmärryksii jotka sit kasvaa niiku vierivä lumipallo, tai sit jos joku vaa eijo luottamuksen arvonen..”

”jos ny vaikka kirjottaa jotain johonki yleisest näkyville mikä liittyy johonki toiseen kuka ei ois halunnu siit julkist tietoo..”

”Jos tuota koen jonkun käyttäytyvän epäluotettavasti tai levittää juttuja joita ei ole tarkoitettu kaikille kerrottavaks. Ei nyt omasta mielestäni näin ole käynyt pahemmin. ”

11.5.4 Tuki Facebookissa ja Väylä-yhteisössä

Facebook-haastateltavista neljä (N6FB, N2FB, N7FB & N3FB) kokee saavansa myös kuuntelu ja keskustelutukea yleisesti Facebookissa. Kaksi haastateltavaa, jotka kokivat, ettei tukea ole sieltä tarvinnut hakea tai etsiä, luottavat kuitenkin saavansa apua ja vastauksia kysymyksiin tarvittaessa. Yksi haastateltava (N7FB) koki, ettei saa informaatiota Väylän yhteisöstä millään tavalla mutta osa nuorista koki Facebook yhteisön hyödylliseksi itselleen.

”No ei oikeestaan merkitystä.. Väylän kans kommunikointi yleensä hoituu puhelimitse postitse ja paikanpääl käymäl..varmast hyvä juttu olla olemas mut eijo itelle viel tullu tarpeelliseks..” (M4FB)

”No hyvä että on yhteys näin netinki kautta saa tietää tärkeist jutuist”

”Saa yhteyden väylän viranomaisiin ja tietoa esim. kouluun haku tai muuta työttömille tarkoitettuja kursseja” (N3FB)

12 TULOSTEN ANALYYSI

12.1 Verkostojen kuvaaminen

Kaikista läheisimmiksi oli haastateltavilla verkostokarttaan merkittyinä läheisimmät ystävät ja suhteet olivat tukea antavia. Etäämmällä verkostossa oli myös kahdella kasvotusten haastateltavalla merkitty heikkoja suhteita sisältävä kaveriporukka. Ison suvun omistavavilla haastateltavilla suurin osa näistä suhteista on heikkoja siteitä eikä henkilöitä koeta kovin läheisiksi.

Kahden haastateltavan kartat olivat suhteiden laadulta ja henkilöiden määrältä muista eroavia. Nämä kartat tukivat sitä mielikuvaa ja ennakoajatusta, että työttömillä nuorilla ei olisi suurta tukiverkostoa ympärillään. Pääsääntöisesti haastateltavilla oli kuitenkin laajat verkostot, jotka sisälsivät sekä heikkoja että vahvoja siteitä.

Yhdellä haastateltavalla Facebookissa erottui muista pieni, mutta vahvoja suhteita sisältävä verkosto, johon ei ollut ystäviä merkitty. Suhteet viranomaisiin olivat hänellä vahvoja ja läheisiä. Kuitenkin yhdessä kasvotusten haastateltavien verkostokartoissa, jossa oli yli 40 ihmistä, suhteet viranomaisiin olivat myös tukea antavia. Näiden perusteella verkoston koko ei vaikuttanut suhteeseen viranomaisten kanssa.

12.2 Verkostojen vertaaminen

Molemmissa haastateltava ryhmissä oli sosiaalisia verkostoja, jotka sisälsivät pelkästään vahvoja siteitä. Yhteistä oli myös se, että molemmista löytyi verkostot, joissa suhteiden laatu tai verkoston koko erottivat verkostot muista. Toinen niistä sisältää kaikista vähiten tukea antavia suhteita, yksi kolmasosan verkoston henkilöistä. Toisessa verkostossa on seitsemän symbolin merkintää ja vain kolme yhteyttä verkoston henkilöiden kesken.

Facebook-haastateltavista yksi ja kasvotusten haastateltavista neljä asuu yksin. Saman katon alla asuvat ovat läheisiä paitsi yhdellä Facebook-haastateltavalla, joka kokee suhteen perheenjäsenen heikoksi. Hänen verkostossaan puolet henkilöistä oli heikkoja suhteita. Haastateltavilla on verkostoissaan vaikeiksi koettuja suhteita. Facebookissa näitä suhteita oli kolme ja kasvotusten haastateltavilla yhdeksän. Tulosten vertaami-

nen jää kuitenkin vajaaksi, koska kaksi henkilöä Facebookista ei palauttanut verkostokarttojaan.

Facebookiin kuuluvien ja kuulumattomien verkostokartoissa ei ollut suurempia tai huomiota herättäviä eroja. Facebookin jäsenillä oli verraten kuitenkin vähän pienemmät verkostokartat, joihin ei kuitenkaan ole huomioitu Internetin verkkosuhteita. Harva Väylän yhteisöön kuuluva oli saanut uusia tuttavuuksia verkon ulkopuolelle tai niitä ei merkitty henkilöiksi verkostokarttaa.

12.3 Luottamuksen ilmeneminen

Sosiaalisen pääoman tärkein tekijä luottamus on näillä haastateltavilla verkostoissaan kunnossa. Luottamus edesauttaa myös tuen pyytämistä, saamista ja vaikeidenkin tilanteiden jakamista. Facebookissa luottamus on varovaisempaa sekä avun pyytäminen ja avautuminen vähäisempää. Avun jakaminen tulee varmasti lisääntymään sosiaalisessa mediassa, mutta ihminen kaipaa kuitenkin fyysistä läsnäoloa ja asioiden hoitaminen paikan päällä koetaan usein helpommaksi ja tuloksellisemmaksi.

Haastateltavat kokivat luottamusta niiden henkilöiden kesken, joiden kanssa yhteinen ajanvietto koettiin merkitykselliseksi, ystävät ja lähimmät perheen jäsenet. Kaikki haastateltavat luottivat ystäviinsä. Luottamus mahdollisti sen, että vaikeimmistakin asioista voitiin puhua, ja luottaa siihen etteivät ne mene eteenpäin jos niin ei haluta.

Haastateltavat kertovat Facebookissa ilmenevän luottamusta mutta avoimuuteen on kuitenkin suhtauduttava varauksella. Eniten haastateltavat luottivat jo entuudestaan tuttuihin henkilöihin. Luottamusta ei haastateltavista kukaan ole menettänyt sosiaalisessa mediassa, mutta epärehellisyys, väärinymmärrykset ja tietojen levittäminen vasten tahtoa ovat tekijöitä, joista luottamus voi mennä.

12.4 Sosiaalisen tuen kokeminen

Nuoret saivat paljon tukea verkostoidensa henkilöiltä, joita oli useissa eri sektoreissa (perhe, suku, ystävät/naapurit/muut, viranomaiset ja koulu/työ). Tuen mahdollisuus oli kaikilla jotain kautta saatavissa ja sitä otettiin myös vastaan. On myös asioita, missä muut eivät voi auttaa ja omaa selkärankaa tarvitaan. Yksi opiskelemaan hakeva haastateltavakin kertoi, että lukeminen on tehtävä itse. Kannustusta ja motivointia oli

kuitenkin ympärillä paljon. Saatavia tuen muotoja on haastateltavilla useita kuten vastauksista voi havaita. Myös se, että nuorilla aikuisilla on ympärillä ihmisiä, joille he voivat puhua mistä tahansa, osoittaa sen, että tukea ei pelätä pyytää ja sen saaminen näin ollen mahdollistuu. Haastateltavilla on vastausten mukaan tukiverkosto lähettyvillä, joka edistää yhteiskuntaan liittymisessä ja työn tai opiskelun saavuttamista.

Haasteltavat luottavat tuen saamisessa eniten lähiverkostoonsa, läheisimpiin ystäviinsä ja perheenjäseniin sekä sukulaisiin. Ainoastaan yksi haastateltava mainitsi saavansa muilta kun aivan lähipiiriin kuuluvilta henkilöitä hyviä neuvoja, huomioita ja näkemymiä. Muuten kaukaista etäisyyttä ei pidetty edistävänä tekijänä tuen saamiselle. Pääsääntöisesti haastateltavat, kuusi Facebookissa ja neljä Väylässä haastatelluista, kokevat saavansa aina tukea, kun sitä tarvitsevat. Este miksi tukea ei mahdollisesti ole saatavilla on myös, että henkilö, jolta apua kysytään, ei osaa auttaa. Se, että osa haastateltavista kokee, ettei tukea ole aina saatavissa yhteyksistä huolimatta, on asia, joka voi olla yksi vaikuttavista tekijöistä näiden työttömien nuorten asiakkuuteen työvoimatoimistossa.

Tärkein sosiaalisen tuen resurssi haastateltavilla on keskustelu- ja kuuntelutuki, jota he saavat läheisimmiltä ystäviltään aina tarvittaessa. Poikkeuksetta kaikki saivat vertaistukea ja monilla haastateltavilla oli muutamasta läheisemmästä ystävästä muodostunut ystäväporukka. Ystävät myös motivoivat esim. työpaikan saamisessa ja päihteistä irtautumisesta. Perheeltä saatu apu on konkreettisempaa: kускаamista, rahan lainaamista ja remonttiapua. Tuen lähteenä olivat myös keskustelut, joita Facebookissa haastateltavat voivat käydä, sekä joillekin sekä myös Väylä yhteisö ja sen informaatio Facebookin kautta.

Haastatteluun osallistuneella 14 työttömällä nuorella oli kaikilla jotain verkoston tukemaan toimintaa, joka edistää osallisuutta. Harrastustoiminnassa mukana oli yhteensä neljä haastateltavaa ja yhdistävä tekijä kaikissa oli harrastuksien epäsäännöllisyys. Omatoiminen liikunta oli haastateltavilla yleisempää ja nuoret liikkuvat usein verkoston henkilöiden, monesti ystävien seurassa. Kaikista haastateltavista yksitoista nuorta koki kulttuurin jollain tavalla merkitykselliseksi, ja musiikki eri muodoissa on suosituin ja yhdistää liikunnan rinnalla haastateltavan jotenkin verkoston henkilöihin. Taloudelliset syyt vaikuttivat joillakin harrastamiseen esim. teatterin ja kuntokeskuksen hinnat ovat rajoittaneet käyntimäärään. Osallistuminen harrastustoimintaan tuo yhtei-

söllisyydentunnetta ja pyrkimystä yhteiseen päämäärän mutta ei saanut haastateltavan kokemaan läheisyyttä ja toverillisuutta kanssaihmiisiin. Jokaisella on verkostossaan tukea antavia suhteita ja osallisuuteen edistäviä henkilöitä.

Kaksi nuorta, joita haastateltiin kasvotusten, kuuluivat Facebookiin, mutta eivät ole Väylä-yhteisössä. Tuloksiin ei asia vaikuttanut, koska osa ”Facebook-osuus” jätettiin heiltä kysymättä. Väylän ja muiden viranomaisten merkitys oli monelle suuri mm. tulevaisuuden ja työn saannin kannalta. Kahdeksan haastateltavaa oli merkinnyt verkostonsa viranomaissektoriin henkilöitä. Vaikka haastateltaville Väylän merkitys sen asiakkaana oli tiedossa ja tulevaisuudessakin vielä elämässä mukana, jostain syystä sitä ei ollut kaikilla merkitty verkostokarttaan. Tuloksiin saattaa vaikuttaa myös se, että osa haastateltavista oli edennyt Väylän palveluiden avulla jo työharjoitteluun tai kesätöihin. Tällöin Väylän merkitys ja yhteydenpito viranomaisiin voi olla jo vähäisempää.

13 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, millaisia työttömien nuorten sosiaaliset verkostot ovat rakenteeltaan ja verrata Facebookissa Väylän yhteisössä olevien nuorten verkostokarttoja yhteisöön kuulumattomien kesken. Verkostojen suhteiden laatu ja henkilöiden määrä ovat oletettavasti yhteydessä työttömien nuorten osallisuuden kokemiseen ja edistävät yhteiskuntaan liittyessä. Jos tukea antavia suhteita olisi vähän ja verkoston koko suppea voisi tällä kenties selittää yhteyttä, miksi nuoret ovat työvoimatoimiston asiakkaita eivätkä vielä työhön tai opiskeluun kiinnittyneitä.

Ystäväpiiri ja vertaistuki osoittautui nuorille todella tärkeäksi kuten aiemmassa tutkimuksessaan Ellonen ja Korkiamäki (2010) ovat todenneet. Ystäviltä saatu puhe- ja kuuntelutuki nousi tärkeimmäksi, ja se, että tuen saantiin voi luottaa, kun sitä tarvitsee. Tuki ystäviltä ja myös perheeltä on kannustavaa ja esim. työn saantiin ja opiskeluun motivoivaa. Ajanviettoa haastateltavat eivät nostaneet niin paljon esille kuin olisi voinut olettaa. Tähän voivat vaikuttaa juuri sosiaalisen median kasvu ja puhelimen käytön määrä, mutta tässä tutkimuksessa asiaan ei syvennetty. Tulevaisuudessa on tilaa tutkimukselle, jossa selvitetään tarkemmin muiden työttömien vertaisten tuen merkittävyyttä ja tarjottavia tuen resursseja samassa elämäntilanteessa olevalle.

Haastattelijana koin saavani nuoriin hyvin yhteyden, ja haastattelutilanteet olivat luonteeltaan rentoja. Koin hyödykseni samanikäisyyden haastateltavien kanssa. Pidin haastattelijana huolta kuitenkin oman roolini säilyttämisestä. Nuoret vastasivat kysymyksiin avoimesti, ja monille vastaaminen selvästi herätti ajatuksia asioista, joita he eivät muuten ehkä niin usein pohtisi. Opinnäytetyön luotettavuudessa esiintyviä mahdollisia ongelmia ovat mm. että vastaajat voivat vastata tavalla, jota olettavat haastattelijan haluavan. Täysin ei pysty myöskään varmistumaan vastaajien suhtautumisen vakavuudesta kysymyksiin. Tietokoneen kautta tehtävässä haastattelussa haastateltavilla saattoi myös puuttua innovatiivisuus vastauksia antaessa.

Haastatteluja tehdessäni aikataulut eivät aina pitäneet. Muutamia kertoja tullessani sovittuun aikaan Facebookiin haastateltava ei tullut paikalla. Oma aikatauluni muutoksista ilmoitin haastateltaville hyvissä ajoin. Kahdelta Facebook-haastateltavalta en saanut milloinkaan kirjallisia vastauksia palautuskuoressa takaisin, pyynnöistä ja muistutuksista huolimatta. Tämä vaikeutti vastausten vertailua kun osa tuloksista puuttui. Otin analysoitavaksi kuitenkin kaikkien seitsemän haastateltavan kysymyssosiuuden vastaukset, koska ne olivat tehtyinä, mutta näiden kahden henkilön verkostokartat jäivät tutkimuksesta pois.

Kasvotusten tehdyissä haastatteluissa ilmeni myös että, kaksi haastatelluista oli Facebookissa mutta eivät Väylä Nuoret -Facebook-yhteisöön liittyneitä. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut tuloksiin, sillä heiltä ei kysytty Facebook-teeman kysymyksiä. Tulosten vertailussa oli kuitenkin oleellista, että Facebookissa oleva kuului siellä myös Väylän yhteisöön. Tietoa tuli sattumalta myös niistä työvoimatoiston asiakkaita, joilla on jo jonkinlainen yhteys opiskeluun ja työhön. He ovat kuitenkin yhä työvoimatoisto Väylän asiakkaita, joten heidän haastattelunsa olivat käytettävissä tuloksissa.

Nuoria pyydettiin mukaan haastatteluun kuvallisella ilmoituksella Väylässä ja Facebookissa. Kun osallistujia ei ollut vielä alussa tarpeeksi, kokeiltiin sitä, että haastattelijana otin itse yhteyttä nuoriin ja kerroin haastattelusta. Vähitellen myös tätä kautta löytyi innokkaita. Muutamana sovittuna tapaamisena matka Kotkaan autolla oli turha kun haastateltava ei saapunutkaan paikalle. Jatkossa pyrin sopimaan samalle päivälle monta haastattelua peruutusten varalle sekä lähetin haastateltaville muistutuksen. Usein nuoret ilmoittivat, jos joutuivat perumaan haastatteluun tulonsa esim. sairastumisen vuoksi. Aikataulun muutokset olivat kuitenkin aina hankalia. Sovittua aikaa al-

koi itsekin suunnitella ja jos haastattelua joutui siirtämään, oli riski, että onnistuuko haastattelu enää jatkossa. Jokainen sovittu haastattelu ja mukaan lähtenyt nuori olivat tärkeitä tutkimuksen etenemisen kannalta.

Facebook-haastattelu sai aluksi enemmän kiinnostusta nuorilta ja vapaaehtoisia tuli hyvällä tahdilla. Viimeiset haastattelut ja vastaukset olivat kuitenkin Facebookissa haastatelluiden. Internetissä vastauksia myös mietittiin enemmän kuin kasvotusten tehdyissä haastatteluissa eivätkä ne ehkä tulleet niin spontaanisti. Reagointi vastauksiin ja keskustelun eteenpäin vieminen oli vaikeampaa, kun ei nähnyt toisen ilmeitä tai muuta viestintää kuin kirjoituksen. Keskustelu Facebookissa oli miettimisen ja ajoittaisten päällekkäin kirjoitusten takia hidasta. Voi olla myös mahdollista, että vastaajat tekivät jotain muuta tietokoneellaan samanaikaisesti. Vastaajilla tuntui jäävän hyvä mieli haastattelusta, ja he sanoivat, ettei se ollut vaikea. Monet olivat erittäin motivoituneita ja innokkaita vastaamaan sekä olivat iloisia voidessaan auttaa tutkimuksessa.

Opinnäytetyön prosessi on opettanut minulle paljon sosiaalialalla työskentelyä varten. Olen oppinut lisää yhteistyökumppaneiden kanssa toimimisesta ja saanut työskentelykokemusta tutkimuksen kohderyhmänä olleiden työttömien nuorten kanssa. Valmistuttuani sosionomiksi suunnitelmani on työskennellä lasten ja nuorten parissa koulukuraattorina, joten myös opinnäytetyön aiheen valinta tapahtui luonnollisesti tämän haaveen kautta. Sopiva ja kiinnostava aihe tuli yllättäen vastaan ja opinnäytetyön aloittaminen tapahtui jo toisena opiskeluvuoteni. Olen tästä iloinen, vaikka välillä työmäärä olikin raskas. Opinnäytetyötä tehdessäni töiden ja koulun ohella opin organisoimaan ja suunnittelemaan työskentelyäni, mistä on varmasti hyötyä tulevaisuudessa.

Tämä tutkimus on lisännyt tietoa työttömien nuorten ja samalla työvoimatoimiston asiakkaiden sosiaalisista verkostoista ja rakenteista. Tiedot eivät ole yleistettävissä mutta näitä 14 sattumanvaraista verkostojen esimerkkiä voidaan käyttää tarkastellessa, millaisia sosiaalisia suhteita ja tuen resursseja työvoimatoimiston nuorella asiakkaalla voi olla. Tulokset antavat myös hyödyllistä tietoa Kotkan työvoimatoimisto Väylälle ja asiakkaiden kokemuksista toiminnasta ja Facebookista sekä mahdollisia Väylä-Nuoret yhteisön kehittämideoita. Opinnäytetyöhöni liittyvä Facebook ja sosiaalisen median käyttö sekä nuorisotyöttömyys ovat ajankohtaisia asioita ja niistä kirjoitetaan paljon lehtien otsikoissa. Facebook ja sosiaalinen media ovat nykyhetkeä ja kasvavaa

tulevaisuutta, eikä sen yhteyttä nuoren kokemaan yhteisöllisyyteen ja sosiaaliseen pääomaan voi erottaa.

LÄHTEET

Ellonen, N. 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten masentuneisuuteen ja rikekäyttäytymiseen. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Ek, E., Saari E., Viinamäki L., Sovio, U. & Järvelin M-R. 2004. Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvan käyttö. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia. Helsinki.

Facebook. CrunchBase-internetsivut. Saatavissa:
www.crunchbase.com/company/facebook. [Viitattu 17.7.2011].

Halonen, J-P. 2007. Syrjäytymisvaarassa olevien vajaakuntoisten nuorten kuntoutustarpeen arviointi. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 73. Kelan tutkimusosasto.

Harisalo, R. & Miettinen, E. 2010. Luottamus – Pääomien pääoma. Tampere: Tampereen yliopisto paino.

Heinonen, U. 2008. Sähköinen yhteisöllisyys. Doria.fi-internetsivut. Saatavissa:
www.doria.fi/bitstream/handle/10024/39380/diss2008heinonen.pdf?sequence=1. [Viitattu 7.8.2011].

Häkkinen, A. 2007. Nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytyminen sekä toimet niiden vähentämiseksi Kouvolan seudulla. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Hyypä, M.T. 2008. Tules – vuosikymmen – terveyshankkeen tiedote 1/2008.

Hyypä, M.T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Koivisto, P. 2009. Nuorten työelämään siirtymisen tukeminen. Työterveyslääkäri-lehti 1/2009.

Korkiamäki, R. & Ellonen, N. 2010. Ikätoverisuhteet sosiaalisina resursseina yläkouluikässä. Nuorisotutkimus 3/2010.

Laine, K. 2005. Minä me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Lähteenmaa, J. 2010. Nuoret työttömät ja taistelu toimijuudesta. Työpoliittinen aikakauskirja 4/2010.

Merikivi, J., Timonen, P. & Tuuttila, L. 2011. Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkko-perustaiseen nuorisotyöhön. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Unigrafia.

Miten työvoimatoimisto auttaa työn haussa. Työnhakuun - opas. Työvoimatoimiston sivut. Saatavissa: <http://www.avosto.net/a-ura/opas/opas4.htm>. [Viitattu 29.8.2011].

Myrskylä, P. 2010. Taantuma ja työttömyys. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 57/2010.

Ruuskanen, P. 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysalalle. Jyväskylä: PS - kustannus.

Sinisalo, S. Työvoimaohjaaja. Palaveri 1.2.2011. Kotka: Kotkan - Haminan työvoiman palvelukeskus Väylä.

Suutari, M. 2002. Nuoren sosiaaliset verkostot palkkatyönmarginaalissa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Helsinki.

Seppälä, P. 2010. Kanslaisfoorumi. Järjestötoiminnan tietopalvelu – Sosiaalinen media ja Internet. Verkkoon verkostoitumaan. Artikkel.

Verkostokartan piirtäminen. Sosiaaliportti.fi-internetsivut. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyovalineet/tyomenetelmat/verkokartta/>. [Viitattu 1.2.2011].

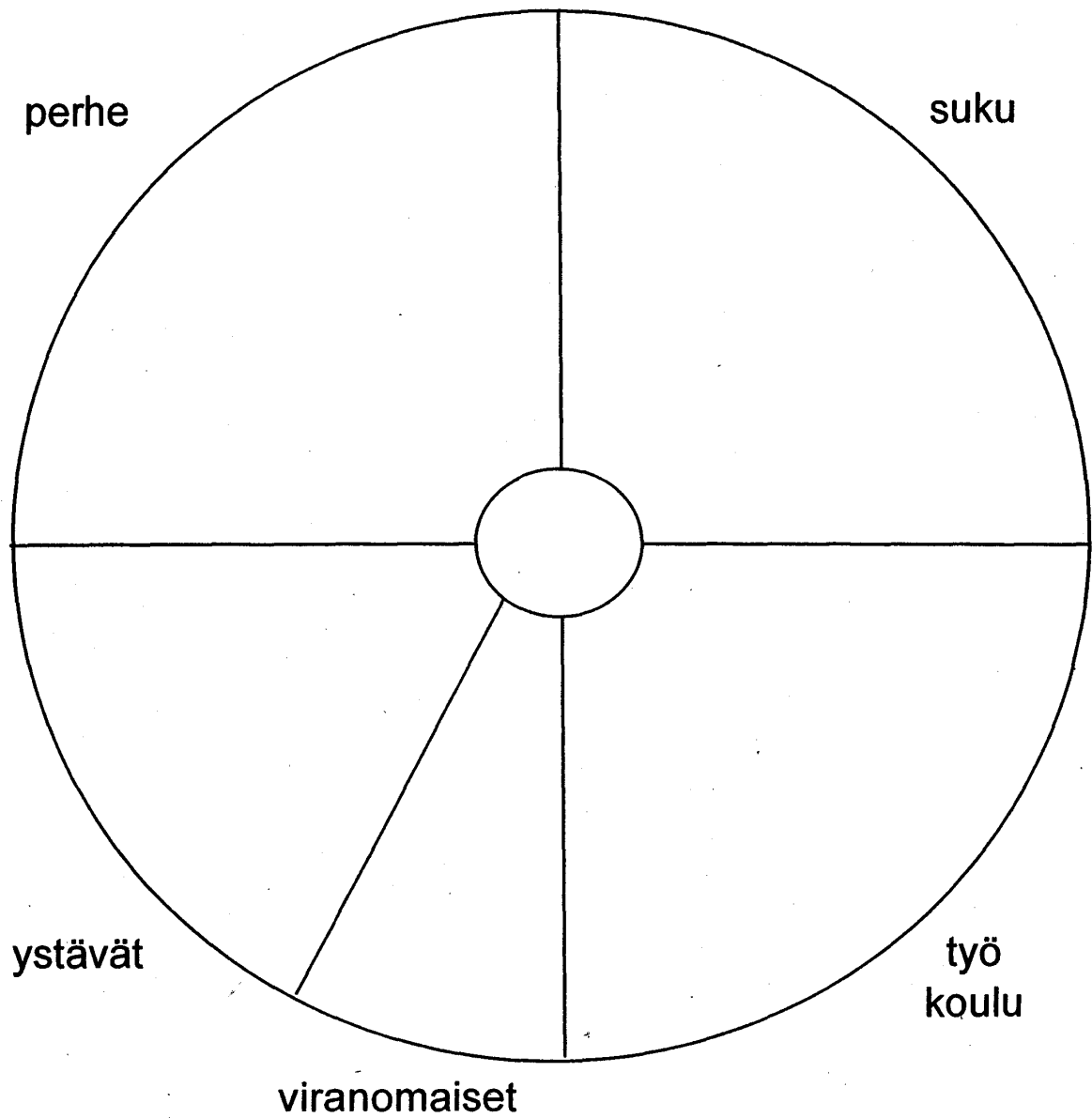
Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Voi Hyvin Nuori. Nuorten aikuisten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Hankkeen esittely.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa:

http://www.tekes.fi/fi/gateway/PTARGS_0_201_403_994_2095_43/http%3B/tekes-ali1%3B7087/publishedcontent/publish/programmes/sote/services/ryhmatoiminta/voi_hyvin.pdf. [Viitattu 28.8.2011].

Väylä. Kotkan - Haminan seudun työvoiman palvelukeskuksen esite.

Verkostokartta

Haastattelu kysymykset

Osallisuus

1. Osallistutko järjestettyyn harrastustoimintaan? (urheiluseura/järjestö, seurakunnan toiminta jne.) Minkälaista toiminta on?
 - Liikutko muuten jotenkin omatoimisesti
 - Kuinka usein, kenen kanssa

2. Koetko kulttuurin merkitykselliseksi? (taide, teatteri, näyttelyt, musiikki, historia uskonto)
 - Millä tavoin näkyy elämässäsi
 - Kuinka usein, kenen kanssa

Yhteisöllisyys

3. Kuinka merkitykselliseksi koet ympärilläsi olevat ihmiset?
 - Keiden henkilöiden kanssa vietät eniten aikaa ja koet yhteisen ajan tärkeäksi?
 - Onko henkilöiden ja sinun välille muodostunut luottamussuhde?
 - Miten luottamus ilmenee?

4. Miten koet saavasi verkoston henkilöiltä tukea arjessa ja tavoitteiden saavuttamisessa sekä niihin pyrkiessäsi?
 - Imeneekö tuki sosiaalisena ja psyykkisinä resursseina? (kannustus, motivointi, esimerkin näyttäminen, läheisyys, kuuntelu, ymmärrys, välittäminen)
 - Mikä on henkilöiden merkitys elämän hallinnan tukemisessa käytännön tasolla? (ohjaus, mukaan lähteminen, asioiden hoitaminen, auttaminen, läsnäolo, ajanvietto)

Facebook

5. Kuulutko johonkin muuhun netti yhteisöön kuin Facebook?
 - Kuinka paljon vietät aikaa Facebookissa tai muissa yhteisöissä?

6. Onko Facebook vaikuttanut jotenkin uusien suhteiden muodostumiseen tai vanhojen ylläpitämiseen?
 - Ovatko uudet tuttavuudet netin kautta tulleet elämääsi myös verkon ulkopuolelle?

7. Koetko luottamusta nettiyhteisöissä?
 - Miten luottamus voi nettiyhteisössä mennä, onko sinulle käynyt niin?

8. Saatko nettiyhteisöissä apua ja tukea?
 - Millä tavoin tuki ilmenee?
 - Väylä yhteisön merkitys